

Buxbaumiella 73

december 2005

Uitgegeven door de

Bryologische en Lichenologische Werkgroep

van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

ISSN 0166 – 5405

Oplage 400 exemplaren

De Mossentabel van Huib de Miranda (1936)

B.O. (Ben) van Zanten

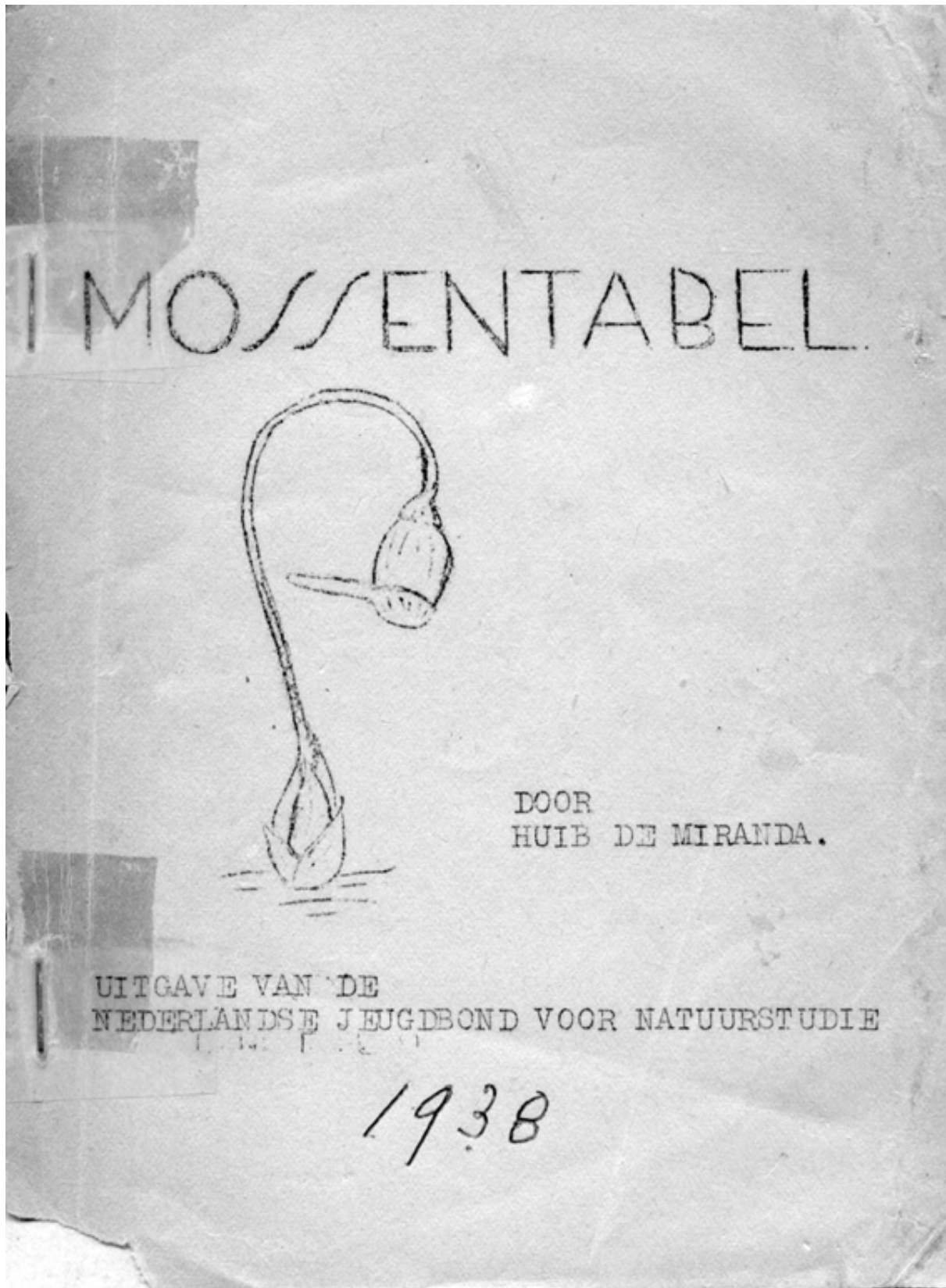
Vogelenzangsteeg 8, 9479 TG Noordlaren (bovzanten@home.nl)

Prof. van der Wijk was een ijverig verzamelaar van boeken over biologie en speciaal over bryologie. Veel van de bryologische boeken stonden, toen hij nog hoogleraar was, op zijn kamer in het Botanisch Laboratorium te Groningen. Toen ik in 1952 studentassistent werd werkte ik nauw met hem samen, speciaal wat tropische mossen betrof, maar hij liet mij ook wel eens boeken zien waarmee Nederlandse mossen gedetermineerd konden worden. Eén daarvan was de Mossentabel van Huib de Miranda, een gestencild boekje in een vrolijk geel koftje, waarvan hij zei dat dit het eerste boekje was waarmee Nederlandse bladmosses gedetermineerd kunnen worden.

Na het overlijden van Alien, de weduwe van Prof. van der Wijk in de afgelopen zomer, heeft de oudste dochter (Rely) het huis leeggehaald en daarbij kwam het boekje weer te voorschijn. Op het buitenkast staat het jaartal 1938 geschreven, dit moet echter een vergissing zijn, volgens Ger Harmsen in zijn "Passie voor Mossen" werd het in het voorjaar van 1936 gestencild.

Het boekje bestaat uit een tabel waarmee 50 van de meest voorkomende en opvallende bladmosses gedetermineerd kunnen worden. Merkwaardig is dat de eerste soort de zeldzame *Buxbaumia aphylla* is, waarschijnlijk omdat Huib deze soort kort daarvoor in zijn tuin in 't Gooi gevonden had. De rangschikking naar bijzondere kenmerken aan het eind van de tabel is in de veel uitgebreidere volgende versie van de "Mossentabel" uit 1938 door Huib opnieuw gebruikt. Later is deze methode ook door Wim Margadant voortgezet in de volgende versies van de Mossentabel (1944 en 1959).

Als blijk van waardering voor zijn pionierswerk wordt hierbij de allereerste Mossentabel van Huib opnieuw afgedrukt, dit mede als vervroegd verjaardagsgeschenk voor zijn 89ste verjaardag op 16 april 2006.

*Aan Dr. R. van der Wijk
van schrijver en uitgever.*

INLEIDING

Mossenzoecken werkt aanstekelijk; nog geen half jaar geleden vond een n.j.ner het beneden zijn waardigheid, om aan dergelijk laag bij de gods spul meer aandacht te schenken en nu.....Nu zijn de mossen-excursies aan de orde van de dag; ieder beijvert zich om wat meer van die wonderlijke plantjes te weten te komen. Met koortsachtige haast worden er Hollandse namen bedacht. Een chaos van namen was natuurlijk het gevolg en een bondsmossencongres werd noodzakelijk om die chaos weer tot orde te brengen. Een bondsmossencongres en dat terwijl nog kort geleden bijna niemand naar mossen keek. Ik hoop, dat de hier volgende tabel het grote aantal nieuwe mossenenthousiasten bij de determinatie kan helpen.

Huib de Miranda.

MOSSENTABEL

Zonder loupe of microscopkun je hiermee de belangrijkste bladmossen van Gccci, Velluwe en dergelijke streken gemakkelijk determineren.

We zijn van plan, volgend jaar met vereende krachten een meer volledige, geïllustreerde tabel uit te geven; deze voorlopige tabel heb ik in elkaar gedraaid om je in de gelegenheid te stellen ook dit jaar met de mossen kennis te maken. Ik gebruikte natuurlijk de namen, die we op het mossencongres hebben vastgesteld.

Een bladmos bestaat uit : Een stengel (St) met blaadjes (Bl). Soms komt er uit de stengel een (onbebladerde) kapselsteel met aan het eind een (spore)kapsel. Op het kapsel zit vaak een los mutsje; het z.g. huikje. Andere vaktermen komen in deze tabel niet voor.

DETERMINERLIJST

1 a Het mos heeft een duidelijke stengel met blaadjes 2

b Het mos bestaat uit niets anders dan een groot, scheef, afgeplat, groen sporekapsel op een bruinrood steeltje, dat vlak onder het kapsel plotseling iets dikker w

KABOUTERMOS

(Buxbaumia aphylla)

2 a St. lang, slap, met regelmatig geplaatste zijtakken; sommige afstaand, andere dicht langs de st. naar beneden lopend VEENMOS (Sphagnum)

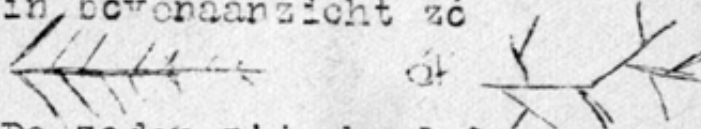
b Niet aldus 3

3 a Bl. met twee bladtoppen; ze lijken dus op een platgeslagen Sinterklaasmuts. Ze zijn lichtgroen en liggen in één vlak dus slechts aan twee kanten van de steel GEEN BLADMOS MAAR EEN

LEVERMOS

b Niet aldus 4

4 a Liggende, soms gedeeltelijk opstijgende st. meestal sterk vertakt met vele kleine bl. Zijtakken niet in dezelfde richting als de hoofdst, dus in bovenaanzicht zó

De zoden zijn heel los en onregelmatig; er is nauwelijks sprake van een zode

SLAAPMOSEN

(Hypnaceae)

5

- b Rechtopstaande, weinig of niet vertakte st. Korte of lange bl. Eventuele zijtakken lopen in dezelfde richting als de hoofdst. (Of ze zijn niterst kort: zie 19a) Dus in zij-aanzicht als tekening
 Vaak dichte, regelmatige zoden vormend Zie eerst 6a 17

SLAAPMOSSEN

- 5 a St. regelmatig dubbel of driedubbel gevind; de zijtakken van de hoofdst. hebben dus zelf weer zijtakken 12
 b St. onregelmatig vertakt of enkel gevind 6

- 6 a St. 4-8 c.m. lang; recht omhoog; onderste helft zonder zijtakken, bovenste helft met een massa naar alle kanten schuin omhoog, gerichte, donkergrone zijtakken .Op vochtige plaatsen

BOOMPJESMOS

(Clinacium dehincoides)

- b Niet aldus 7

- 7 a Bebladerde st. rond, bl. dicht tegen de st. aangedrukt 13

- b Bebladerde st. rond, bl. haakvormig naar achteren omgebogen

HAAKMOS

(Hylacomium squarrosum)

- c Bebladerde st. niet rond, of blaadjes afstaand 8

- 8 a St. donkerrood. Bebladerde, st. dik. mol-
lig. Tcpl. iets naar één kant gebogen
PLUIMSTAARTMOS
(*Hyllocladus triquetum*)
- b St. groen 9
- 9 a Bl. sterk gekromd; de punten liggen
naar één kant 15
- b Bl. liggen geheel in één vlak; de tak-
jes lijken platgeslagen, of de bl.
zijn gerimpeld, breed. 16
- c Niet aldus 10
- 10a Bl. vrij stomp, lichtgroen, naar alle
kanten afstaand, alleen de tcpl.
liggen dicht over elkaar en vormen
een spitse knop niet veel breder dan
2 m.m. Op zeer vochtige plaatsen of in
het water groeiend
SPITS SLAAPMOS
(*Hypnum cuspidatum*)
- b Niet zulke spitse knoppen 11
- 11a Een heel fijn mosje met kleine, spit-
se, afstaande bl. en vaak ladderwormig
vertakte st. ~~HEIJN-LADDERMOS~~
(*Brachythecium stockesii*)
- b Bl. 2-3 m.m. lang, spits, afstaand, behal-
ve aan de stengeltop waar de blaad-
jes een spitse knop vormen, die ech-
ter altijd meer dan 1 m.m. breed is
Die knop is altijd glimmend licht-
groen, terwijl de rest van de plant
vaak iets bruinachtig is. Vaak met
sporekapsels. Varieert sterk
STEKELSLAAPMOS
(*Brachythecium rutabulum*)

- 12a St. rood, bl. glanzend
FRAQI SLAAPMOS
(Hylocomium splendens)
- b St. dof groen of bruinachtig, bl. dof.
THUJAMOS
(Tuidium)
- 13a Bl. met lange spitse punt, glanzend
de bebladerde st. is weinig dikker
dan 1 m.m. Veel cmhoog gerichte uit
lopers BLEEK SLAAPMOS
(Brachythecium albicans)
- b Bl. zonder lange spits Bebladerde
st. iets dikker 14
- 14a St. en bl. geelgroen St. oek vaak lad-
dervormig vertakt
GROOT LADDERMOS
(Hypnum perum)
- b St. rood, bl. heldergroen of bronsach-
tig bruin groen
BRONSMOS
(Hypnum schreberi)
- 15a Waterplant; bl. langer dan 2 m.m.
MOERASSLAAPMOS
(Hypnum palustre)
- b Geen waterplant, Bl. 2 m.m. of korter
aan twee kanten van de st. Plant glim-
mend bleekgroen
KLAUWTJESMOS
(Hypnum cupressiforme)

- 16a Bl. dof, breed, gegolfd.
GERIMPELD PLATMOS
(*Plagithecium undulatum*)
- b Bl. glimmend, spits, niet gegolfd. St.
kort, onvertakt.
GLANZEND PLATMOS
(*Plagithecium denticulatum*)

ANDERE MOSSEN

- 17a Donkergroene, stijve, ondoorzichtige
bl. met glimmende onderkant en dof-
bovenkant (soms is het blad tegevu-
wen en is de bovenkant niet te zien)
Als je een blad voorzichtig udstrekt
zie je, dat het een soort bladschede
heeft, die half cm de stam grijpt; die
schede is doorzichtig, lichtgroen
1-2 m.m. lang HAARMOSSEN 18
- b Niet aldus 19
- 18a St. tot twee c.m. hoog Bl. geheel te-
gevuwen, zodat de bovenkant niet te
zien is. Ze eindigen in een wit haar
en zijn met hun toppen naar binnen
gekeerd RUIG HAARMOS
(*Politrichum piliferum*)
- b St. 2-5 c.m. hoog. De rechte bl. hebben
een smalle ongevouwen rand, die als
een glimmend lijntje tegen de dof
groene bovenkant afsteekt Geen wit
haar ZANTHAARMOS
(*Politrichum juniperinum*)

- c St. 3-20 c.m. Bl. geheel vlak met getande randjes, de onderste bl. zijn naar beneden gekromd
GROOT HAARMOS
(Polytrichum commune)

- 19a De stam heeft een massa heel korte zijtakjes. De bl. eindigen in een wit haar (als het mos in de schaduw staat zijn die haren soms heel kort of in het geheel niet aanwezig). 20
Niet zulke korte zijtakjes 21

- 20a Bl. donkergroen, zwak gekromd. De topbl. liggen dicht tegen elkaar en vormen een kromme, spitse knop

HEIDEMOS

(Racomitrium lanuginosum)

- b Bl. geelgroen naar alle kanten afstaand, sterk gekromd. Topbl. klein, niet knopvormend

GRIJS DUINMOS

(Racomitrium canescens)

- 21a Bl. langer dan 2m.m. 22

- b Bl. 2m.m. of korter 31

- 22a Behalve de 4m.m. lange, geelgroene bl. zitten aan de st. een massa fijne draadjes, die een dikke laag roestbruin wilt om de st. vormen

ROOD VILTMOS

(Aulacomnium palustre)

- b Geen rood wilt, of de bl. zijn donkergroen of langer 23

- 23a Bolle kussens; bij nat weer donker-
geelgroen, bij droog weer bleekgroen
Als ze nat zijn kun je ze als een
spons uitknijpen, dan worden ze bleek
De vertakte stengels groeien zó dicht
op elkaar, dat de bl. binnen in het
kussen afsterven en bruin worden De
bl. zijn stijf, vrij stomp, 4-5 m.m.

KUSSENTJESMOS

(Leucobryum glaucum)

- b Niet aldus

24

- 24a Bl. middelrijk gerimpeld en langer dan
5m.m.

28

- b Bl. eindigen in een wit haartje, of ze
zijn dicht tegen één sierlijk gebog-
gen kapselsteeltje aangeraakt. Kleine
mosjes

33

- c Niet aldus

25

- 25a Bl. min of meer dichtgeveeuwen of heel
smal, draaddun

26

- b Bl. vlak of iets hol

27

- 26a Bl. draaddun, 3 m.m. lang, donkergroen
vaak naar één kant gebogen Het stam-
metje is heel kort

KLEIN GAFFELTANDMOS

(Dicranella heteromalla)

- b Bl. niet draaddun, 5-8 m.m. lang De top-
bl. liggen dicht tegen elkaar en vor-
men een kromme, spitse knop. Ook de an-
dere bl. zijn soms naar dezelfde kant
gekrond.

GEWOON GAFFELTANDMOS

(Dicranum scoparium)

- 27a Bl. rond of iets langwerpig St. soms kruipend RONIBLADIG STERREMOS (Mnium affine)
- b Bl. altijd veel langer dan breed; 2-5 m.m. lang Donkergroen St onderaan vaak roodachtig en soms door roest-bruine draadjes omweven *✓ Jonge spruiten lichtgroen*
GEWOON STERREMOS (Mnium hornum)
- 28a Stompe bl. met een stekelpuntje op het eind Vertakte st.
GEGOLFD STERREMOS (Mnium undulatum)
- b Spitse bl. of onvertakte korte st. 29
- 29a St. onvertakt, zelden langer dan 2c.m. Bl. donkergroen
RIMPELMOS (Atrichum (Catharina) undulata)
- b St. meestal langer dan 2c.m. Bl. lichtgroen 30
- 30a Bl. sterk gerimpeld, weinig toegevoewen, steel onderaan bedekt met een dikke laag grijs wilt
VILTIG GAFFELTANDMOS (Dicranum undulatum)
- b Bl. slechts weinig gerimpeld, bijna geheel toegevoewen, st. weinig of in het geheel niet wiltig ZIE 26b
- 31a Een klein lichtgroen mosje Vele takjes eindigen in een groen, gesteeld bolletje zo groot als een spelde knop
(21) KNOPJESMOS (Aulacomnium androgynum)

- b Niet zulke knopjes aanwezig. 32
- 32a Een klein, zilvergrijs mosje met heel kleine blaadjes, die dicht tegen de st. aan liggen, elkaar dakpansgewijze bedekken. Op muren of op de grond
ZILVERMOS
(Bryum argentum)
- b St. 3 c.m. of langer, Bl. donkergroen, sterk glanzend. Dichte zoden vormend
GROOT PEERMOS
(Bryum (Webera) nutans)
- c Niet aldus 33
- 33a Het kapsel steekt ver boven de bl. uit aan een lange kapselsteel. 34
- b Het korte kapselsteeltje is zo sterk gebogen, dat het groene kapsel weer tussen de bl. hangt Bl. met lang, wit haar
MUISJESMOS
(Grimmia pulvinata)
- c Er is helemaal geen kapselsteel; het lichtgroene kapsel steekt niet geheel boven de donkergroene bl. uit Bl. met een kort wit haar of witte tcp
HAARMUTS
(Orthotrichum diaphanum)
- 34a Als er een kapsel aanwezig is, dan ligt de bl. ~~lijt dat~~ stijf tegen de sierlijk gebogen kapselsteel aan St. heel kort Kapsel peervormig met scheef huikje
2: c omslagfig. KRULMOS
(Funaria hygrometrica)
- b Niet aldus 35

- 35a Het rijpe kapsel is donkerpurper,
 vaak met oranje top; het is recht
 naar boven gericht Bl. met wit haar
 Op muren en daken

MUURMOS

(*Tortula muralis*)

- b Het rijpe kapsel is niet recht naar
 boven gericht 36

- 36a Het kapsel is 1½ m.m. lang, overal even
 dik, iets gekromd, overlangs gegroefd
 Horizontaal afstaand. Kapselsteel
 vaak gedraaid Bl. vaak iets bruinachtig,
 waardoor het mos makkelijk is te
 herkennen Groeit overal ook op muren
 en daken

PURPERSTEELTJE

(*Ceratodon purpureus*)

- b Het kapsel is meestal groter, peervormig,
 dus niet overal even dik; niet gegroefd,
 horizontaal afstaand of hangend Kapselsteel
 niet gedraaid

PEERMOS

(*Bryum*)

DE MOSSEN GERANGSCHIKT NAAR ENKELE BIJ-
 ZONDERE KENMERKEN

I MOSSEN VAN BAKSTEENMUREN

A Heel jonge baksteenmuren

Bijna uitsluitend Muurmos (35)

B Oudere baksteenmuren

Muurmos (35), Peermos (35), Zilvermos (32);

Muisjesmos (33), Haarmuts (33) en andere,
 niet in de tabel opgenomen mossen.

V stekel (slaap) mos (11)

II BIJZONDERE STENGELS

G Stengels dubbel of driedubbel gevind
Thujamos (12), Fraai slaapmos (12), soms ook
noeg Fijn laddermos (11).

D Slaapmossen met rode stengel

Bronsmos (14), Fraai slaapmos (12), Pluim-
staartmos (8), Haakmos (17)

E St. met vele heel korte zijtakjes

Grijs duinmos (20), Heidemos (20)

III BIJZONDERE BLAADJES

F Blaadjes eindigen in een wit haar

Ruig haarmos (18), Grijs duinmos (20), Heide-
mos (20), Muurmos (35), Muisjesmos (33), Haar-
muts (33).

G Bl. duidelijk gerimpeld (Verse exemplaren)
Rimpelmos (29), Gegolfd sterremos (29), Vil-
tig gaffeltandmos (30), soms ook gewoon gaf-
feltandmos (30), Gerimpeld platmos (16).

H Bl. grijpen met een doorzichtige blad-
schede om de stengel Haarmossen (32).

IV KAPSELS

J Kapsels vaak in groten getale aanwezig

Rimpelmos (29), Stekelslaapmos (11), Klein-
gaffeltandmos (26), Purpersteeltje (36),

Haarmossen (18), Peermos (36), Muurmos (35),

Muisjesmos (33) (De kapsels tussen de blaad-
jes verborgen) Haarmuts (33) (idem)

K Kapsel heel groot, dik, scheef

Kaboutermos (1)

INHOUD

De tussen haakjes geplaatste cijfers verwijzen naar de tabel, de letters naar de hierbovenstaande lijsten

Bleek slaapmos	13	Knopjesmos	31
Bcompjesmos	6	Krulmos	34
Brensmos	7, 14, d	Kussentjesmos	23
Cypros slaapmos		Laddermos	11, 14
Zie klauwtjesmos		Moerasslaapmos	9, 25
Duinmos	20	Muisjesmos	33, b, f, j.
Fijn laddermos	11, c	Muurmos	35, a, b, f, j
Fraai slaapmos	5, 12, c, d.	Peermos	32, 36, b, j
		Platmos	16
Gaffeltandm.	26, 30	Pluimstaartmos	8, d.
Gegolfd sterrem.	24, 29, g	Purpersteeltje	36, j.
		Rimpelmos	24, 29, g, j
Gew.gaffeltand	26, g	Rondbladig	
Gew.sterremos	27	Sterremos	27
Glanzend platm	9, 16	Rood viltmos	22
Grijs duinm.	19, 20, e, f	Ruig haarmos	17, 18, f.
Gr.haarmos	17, 18, h.	Slaapmossen	4, 5
Gr.laddermos	7, 14	Spits slaapmos	10
Gr.peermos	32	Stekelslaapmos	11, b, j
Haakmos	7, d	Sterremos	27
Haarmos	17, h, j	Thujamos	5, 12, c.
Haarmuts	33, b, f, j	Veenmos	2
Heidemos	19, 20, e, f	Viltig	
Kaboutermos	1, k	Gaffeltandmos	30, g
Klauwtjesmos	9, 15	Wit bosmos	
Kl.Gaffeltandm.	26, j	Zie kussentjesmos	
Klein haarmos		Zandhaarmos	17, 18.
Zie zandhaarmos		Zilvermos	32, b, i.

Hooftandmos:

zie Purpersteeltje

***Didymodon cordatus* Jur. (Rotsdubbeltandmos) nieuw voor Nederland**

Ph. (Flip) Sollman

Notarisappel 2, 9076 LB St. Anna Parochie

Abstract. *Didymodon cordatus* Jur new to the Netherlands.

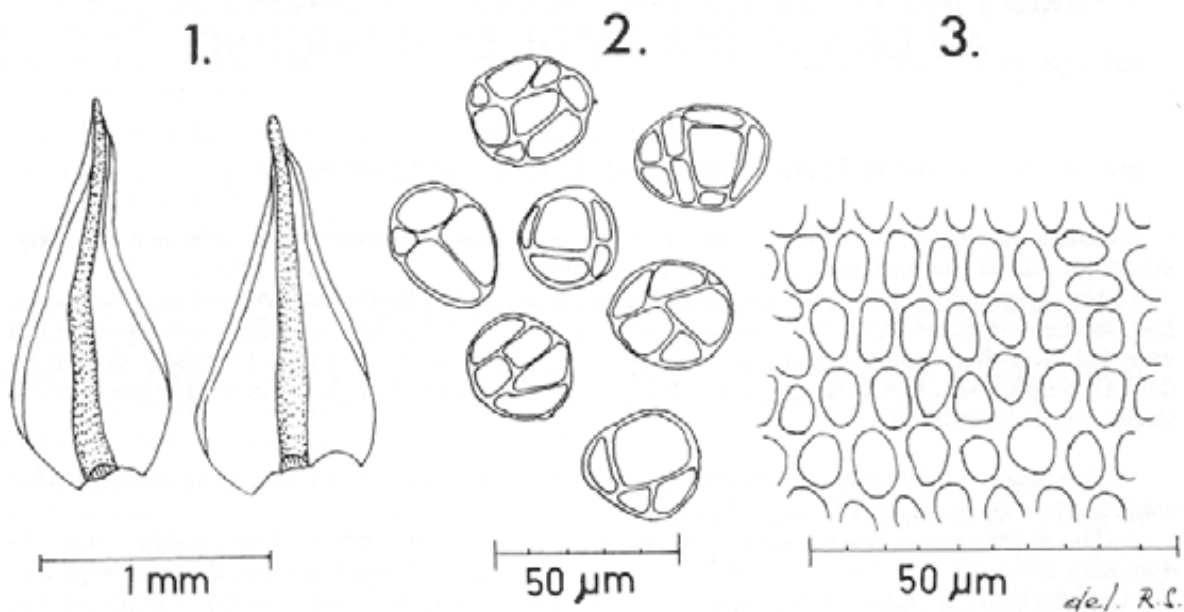
This species was collected (but not recognized) in 1981 on a groyne in the river Rhine near Amerongen (prov. Utrecht). It is compared with *D. luridus*, *D. rigidulus* and *D. acutus*. One fruiting collection of *D. cordatus* (in L) was seen from Italy: the peristome teeth are short and straight.

Destijds werd *Didymodon cordatus* door mij als niet voorkomend in ons land beschouwd (Touw & Rubers 1989: 180). Tijdens recent controlewerk aan nieuw op te nemen *Pottiaceae*-materiaal in het herbarium van Leiden, werd deze soort tot mijn verrassing toch aangetroffen. Het betreft de volgende collectie:

Prov. Utrecht, ZW van Amerongen, Amerongse bovenpolder, vijfde krib vanaf het bruggetje, zonder kapsel, met gemmen. Leg. G.M. Dirkse, s.n., ex hb. RIN, in hb L no. 047.35.44 (als *Barbula trifaria*). Dat. 27 feb 1981. Det. Ph. Sollman, juli 2005. IVON 39.24.14 of 15.

Voor beschrijvingen zie Jiménez (2004), Kučera (2000), Nebel & Philippi (2000) en Smith (2004). De belangrijkste kenmerken zijn: adaxiale cellen van de nerf in de bovenhelft van het blad isodiametrisch, nerf kort uittredend in een spitse of toegespitste punt, bladen breed eirond, nerf 70-100 µm breed aan de basis en axillaire gemmen talrijk aanwezig. Zie figuur 1. Kapselend materiaal zag ik alleen uit Italië (hb. Leiden): de peristoomtanden zijn kort en recht.

De soort groeit doorgaans op kalkrijke droge, verweerde rotsbodem en in rotsspleten op geëxponeerde standplaatsen (Nebel & Philippi 2000; Dierssen 2001). *Didymodon cordatus* bevindt zich in ons land aan de noordgrens van haar areaal (Smith 2004: 327). Waarschijnlijk zal zij wel zeer zeldzaam blijven in Nederland. De Nederlandse naam Rotsdubbeltandmos was al beschikbaar (Siebel et al. 2002) vanwege twee vondsten in België (Sotiaux & De Zuttere 1989; De Zuttere & Pohl 1993). Ook uit Luxemburg is vindplaats bekend (Werner 1982).

Figuur 1. Blaadjes, gemmen en mediane bladcellen van *Didymodon cordatus* (uit Werner 1982).

Didymodon cordatus wordt hier kort vergeleken met de meest verwante soorten die er bovendien vaak samen mee voorkomen :

- *Didymodon luridus* Hornsch. heeft smaller omgeslagen bladranden tot ongeveer halverwege het blad, zelden hoger. De blaadjes zijn vlakker tot enigszins hol (bij *D. cordatus* erg hol). De nerv eindigt met de top of soms bij de bovenste bladen er iets onder (kort uittredend bij *D. cordatus*, vooral bij de beter ontwikkelde bovenste bladen). Okselgemmen zijn bij *D. luridus* niet bekend.
- *Didymodon rigidulus* Hedw. heeft een zeer smal driehoekige blad-vorm, langer dan breed, met een duidelijk smallere basis. Gemmen zijn altijd aanwezig en kleiner dan bij *D. cordatus*. De bladrand is vooral nabij de bladtop twee-, soms drielagig, bij *D. cordatus* steeds éénlagig.
- *Didymodon acutus* (Brid.) K. Saito kan worden verwisseld met slecht ontwikkeld materiaal van *D. cordatus* waarbij geen gemmen zijn te vinden. De tint is gelig, licht groen, vooral in het bovenste deel van de plant (meest vuil bruinig bij *D. cordatus*). De bladen zijn vlakker, minder hol. De licht omgeslagen bladranden komen tot ongeveer de helft van de bladlengte, zelden nog iets hoger. Gemmen komen volgens mij niet voor; verg. Kučera (2000: 6, 8), Smith (2004: 317).

Ik wil Gerard Dirkse (Nijmegen) bedanken voor de autorisatie van bovengenoemde collectie.

Literatuur

- Dierssen, K. 2001. Distribution, ecological amplitude and phytosociological characterization of European bryophytes. J.Cramer, Berlin.
- De Zuttere, Ph. & H. Pohl. 1993. Une deuxième récolte de *Didymodon cordatus* en Belgique, dans l'Entre-Sambre-et-Meuse et autres observations intéressantes à Romedenne et environs. *Nowellia Bryologica* 3-4: 7-9.
- Jiménez, J.A. 2004. Pottiaceae, *Didymodon*. In J. Guerra & R.M. Cros (ed.), *Flora Briofítica Iberica*. Sociedad Española de Briología, Murcia; 5-29
- Kučera, J. 2000. Illustrierter Bestimmungsschlüssel zu dem Mitteleuropäischen Arten der Gattung *Didymodon*. *Meylania* 19: 1-49.
- Nebel, M. & G. Philippi (Hrsg.). 2000. Die Moose Baden-Württembergs. Band 1. Eugen Ulmer, Stuttgart.
- Siebel, H.N., O. Heylen, N.J.H. Kortselius & H. Stieperaere. 2002. Nederlandstalige naamlijst van de mosflora van Nederland en België. *Buxbaumiella* 61: 1-68.
- Smith, A.J.E. 2004. The moss flora of Britain and Ireland. 2nd ed. Cambridge University Press, Cambridge.
- Sotiaux, A. & Ph. De Zuttere. 1989. *Didymodon cordatus* Jur. (Pottiaceae), espèce nouvelle pour la bryoflore belge. *Dumortiera* 44: 26-27.
- Touw, A. & W.V. Rubers. 1989. De Nederlandse bladmossen. Utrecht.
- Werner, J. 1982. Distribution et écologie de *Tortula inermis* (Brid.) Mont. et de *Didymodon cordatus* Jur. au Grand-Duché de Luxembourg. *Dumortiera* 24: 15-22.

***Funaria pulchella* H. Philib. (Gaaf krulmos) nieuw voor Nederland**

H.M.H. (Huub) van Melick

Merellaan 13, 5552 BZ Valkenswaard (h.vanmelick1@chello.nl)

Abstract: *Funaria pulchella* H. Philib. new to the Netherlands

Funaria pulchella H. Philib. is reported for the first time from the Netherlands. The species is found on a former fortification named 'Sint-Pieter' near Maastricht in the southern part of the Netherlands. The plants are growing in a south and east exposed slope in a *Sedo-Scleranthetea* vegetation.

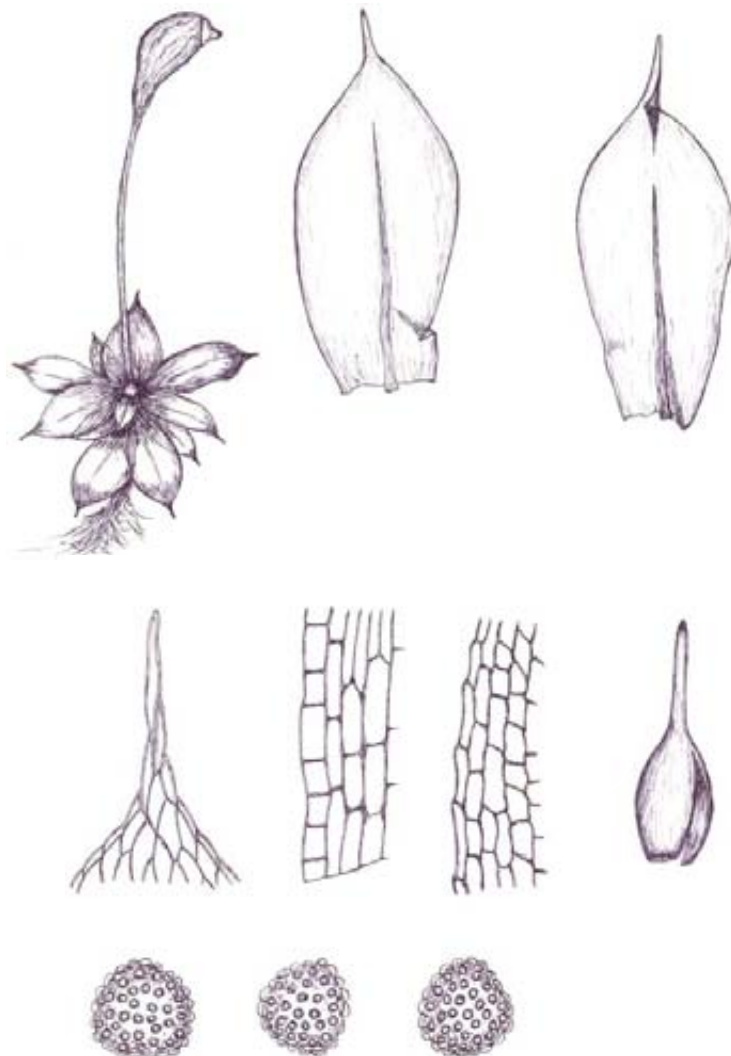
Inleiding

Op 19 maart 2005 bezocht de auteur samen met Henk Hillegers het voormalige Fort Sint Pieter bij Maastricht. Decennia lang is deze vesting niet toegankelijk geweest voor publiek onder andere vanwege de roof van oude veldbrandstenen voor open haardbouw en dergelijke. Er was dan ook na De Wever (1938) floristisch weinig bekend van de begroeiing op en rond het Fort. De gemeente Maastricht heeft plannen om het Fort te restaureren en schakelde voor botanische adviezen Henk Hillegers in, die daardoor vrije toegang kreeg tot dit bastion. Een ingewikkeld gangenstelsel van gemetselde bakstenen muren en gewelven geeft toegang tot de eerste en tweede ring boven het Fort, die op geen enkele andere wijze te bereiken zijn. Op bijna het hoogste punt (90 meter), km-blok 61.28.41, werden twee groeiplaatsen ontdekt van de voor Nederland onbekende *Funaria pulchella*, die in het aangrenzende deel van België wel van een drietal vindplaatsen bekend is. Over dit mos wordt hier verslag gedaan.

Morfologie

Planten solitair of in kleine zoden groeiend, bleek-, geel- of heldergroen van kleur. Stengel 3 - 6 mm lang, onvertakt. Bladen met inbegrip van de spitse top tot 3 mm lang, vochtig vlak tot enigszins hol, omgekeerd eirond tot breed omgekeerd eirond; top plotseling versmald en toegespitst, vrijwel vlak, soms een beetje samengevouwen; bladrand gaaf, ongezoomd, soms met enkele stompe tanden in de bovenste blad helft; nerf op $\frac{1}{4}$ van de top eindigend; laminacellen kort of lang onregelmatig rechthoekig tot onregelmatig zeshoekig, soms bijna vierkant, 15 - 25 μm breed, 1,5 - 4 maal zo lang als breed, randcellen

1,5 - 6 maal zo lang als breed maar geen duidelijke zoom vormend, in de bladspits eindcel tot 200 μm . Seta 5 - 7 mm lang, geel tot oranje van kleur, recht. Sporenkapsel licht gebogen (geneigd), asymmetrisch met hoge rug, overlangs geplooid, lange kapselhals geleidelijk overgaand in de kapselsteel, annulus opvallend donkerrood. Peristoom goed ontwikkeld, dubbel, rood. Operculum kegelvormig, met een kort, stomp spitsje. Calyptra scheef geplaatst, kapvormig, diep gespleten soms met twee of meer ondiepe insnijdingen, lang gesnaveld. Sporen bruin-rood, 15 - 18(20) μm , grof papilleus.

Funaria pulchella. Plant (11 mm), blaadjes (3.1 mm), bladtop (0.5 mm), bladrand op helft van bladlengte en bladhoek (0.5 mm), huikje (2.2 mm) en sporen (17 μm) (tekening Jan Kersten)

Oecologie

Pionier op warme, kalkrijke klei en (löss)leem, op wanden van leem- en mergelgroeven en in kalkgrasland, langs holle wegen en op aarde bedekte muren, in trapgaten van vee, op rotsrichels en muurvoegen (Nebel & Philippi 2000). De groeiplaatsen op Fort Sint Pieter sluiten hier goed bij aan. De soort werd hier aangetroffen op luchtige, rulle, zwak lemige bodem op een zuidwaarts geëxponeerd steilkantje en op de licht hellende, op het oosten gelegen aarden bedekking van het bastion. Op de eerste groeiplaats werd een populatie van $\pm 25 \text{ cm}^2$ aangetroffen, op de tweede plek slechts enkele plantjes. *Funaria pulchella* wordt vaak aangetroffen in gezelschap van *Phascum*-, *Pottia*-, *Barbula*- en *Didymodon* soorten, en verder met *Encalypta vulgaris* en *Weissia condensa*. Opvallend in dergelijke begroeiingen is het aandeel van Pottiaceae. Ook in Maastricht waren enige Pottiaceae en een *Encalypta*-soort in gezelschap van *Funaria pulchella* aanwezig (zie opname).

Plantensociologische notitie

Op 17 mei 2005 maakten Rense Haveman en Eddy Weeda tijdens een PKN-excursie een opname op een van de bastions van Fort Sint-Pieter, waar *Funaria pulchella* eerder was aangetroffen. De begroeiing op de dunne aarden bedekking van dit bastion werd gedomineerd door *Cladonia humilis*, die in plakkaatjes uiteengebroken was. Daartussen stonden zeven soorten acrocarpen (zie de tabel hieronder). De ijle maar soortenrijke vaatplantenbegroeiing was rijk aan winterannuëllen en bevatte als grote bijzonderheid één schriel exemplaar van *Botrychium lunaria*. De gevarieerde vegetatiestructuur met acrocarpen, winterannuëllen, rozetplanten, een vetplant (*Sedum album*) en een aantal grassen (waaronder opvallend veel *Koeleria macrantha*) wijst in de richting van de Klasse der pioniergraslanden op gruis- en steenbodems (*Sedo-Scleranthetea*). De vegetatie komt het meest overeen met het *Cerastietum pumili*, een associatie van rotsrichels in kalkhellingen. Verrassend genoeg was ook de naamgevende soort, de winterannuël *Cerastium pumilum*, aanwezig. In Midden-Europa is dit een karakteristieke plant van rotsrichels, maar in Nederland komt zij hoofdzakelijk op meer ruderaal standplaatsen voor (bijvoorbeeld op stationsterreinen). Van de andere kenmerkende soorten van klasse en associatie werden *Arenaria leptoclados*, *Echium vulgare*, *Poa compressa* en *Encalypta streptocarpa* op het bastion aangetroffen. Ook de eerder genoemde *Sedum album* behoort tot de kensoorten.

Opname: Maastricht, Fort Sint-Pieter, op dunne aarden bedekking op bastion. 17 mei 2005. Opname Rense Haveman & Eddy Weeda; mossen geïdentificeerd door Huub van Melick, Cladonia door Laurens Sparrius. 2 x 1,5 m². Expositie O, inclinatie 10 graden. Kruidlaag 3-12(-25) cm, 40 %. Moslaag incl. Cladonia 75 %.

Korstmossen:	
<i>Cladonia humilis</i>	4
Acrocarpe bladmossen:	
<i>Bryum capillare</i>	2a
<i>Syntrichia calcicola</i>	2a
<i>Ceratodon purpureus</i>	2m
<i>Barbula convoluta</i>	1
<i>Barbula unguiculata</i>	+
<i>Encalypta streptocarpa</i>	+
<i>Funaria pulchella</i>	+
Winterannuelle vaatplanten:	
<i>Cerastium pumilum</i>	2m
<i>Valerianella locusta</i>	2m
<i>Arenaria leptoclados</i>	1
<i>Myosotis ramosissima</i>	1
<i>Cerastium semidecandrum</i>	+
<i>Vicia sativa subsp. nigra</i>	+
<i>Vicia hirsuta</i>	r
<i>Anisantha sterilis</i>	r
Twee- tot meerjarige rozetplanten:	
<i>Echium vulgare</i>	+
<i>Inula conyzae</i>	r
<i>Daucus carota</i>	r
Overblijvende grassen:	
<i>Koeleria macrantha</i>	2a
<i>Festuca rubra</i>	2m

<i>Poa pratensis</i>	2m
<i>Poa compressa</i>	r
<i>Helictotrichon pubescens</i>	r
Overblijvende niet-grasachtige vaatplanten:	
<i>Thymus pulegioides</i>	2a
<i>Lotus corniculatus s.s.</i>	2a
<i>Achillea millefolium</i>	2m
<i>Sedum album</i>	1
<i>Plantago media</i>	1
<i>Plantago lanceolata</i>	1
<i>Centaurea jacea</i>	1
<i>Galium verum</i>	+
<i>Pimpinella saxifraga</i>	+
<i>Knautia arvensis</i>	+
<i>Leucanthemum vulgare</i>	+
<i>Allium vineale</i>	+
<i>Botrychium lunaria</i>	r
<i>Medicago lupulina</i>	r
Houtgewassen in kruidlaag:	
<i>Cotoneaster cf. horizontalis</i>	+
<i>Quercus robur juv.</i>	+
<i>Rosa canina</i>	r
<i>Crataegus monogyna juv.</i>	r
<i>Prunus avium juv.</i>	r

Verspreiding

Funaria pulchella is een warmteminnende soort die haar hoofdverspreiding heeft in landen rond de Middellandse Zee en in Macaronesië (Düll 1980). Zij komt ook voor in warm dalen van onder andere Zwitserland, Oostenrijk en Duitsland. De meest noordelijke vindplaats ligt in Schotland, de meest oostelijke in de Kaukasus. Het dichtstbij is *F. pulchella* aangetroffen in het buurland België, waar de soort pas in 1991 voor het eerst werd aangetroffen op zuidwaarts geëxponeerde, met aarde bedekte kalkrotsen bij Modave ten zuidwesten van Luik (De Zuttere 1992). Daarna volgden nog twee vondsten, de ene bij Fonds de Leffe bij Dinant (De Zuttere 1999), ook een zuidhelling met kalk, en de andere in het natuurreservaat van Ranzinelle ten zuidwesten van

Charleroi (Ertz 2001). De eerste twee vindplaatsen liggen in het stroomgebied van de Maas, waarbij de noordelijk gelegen vindplaats te Maastricht goed aansluit. Behalve van Europa en Noord-Afrika, is *F. pulchella* ook nog bekend van Noordoost-, Midden- en Zuidwest-Azië en Noord-Amerika.

Slotopmerking

Funaria pulchella kan in het veld gemakkelijk verwisseld worden met *F. muhlenbergii* waarvan hij in het verleden vaak niet onderscheiden werd (Crundwell & Nyholm 1974). Bij de laatste soort wijken de randcellen duidelijk af van de overige laminacellen doordat ze veel langer zijn dan breed en daardoor neigen naar een bladzoom. Verder is de bladtop duidelijk getand en is de eindcel van de bladspits aanzienlijk langer, tot wel 450 µm. Bovendien zijn de sporen grof papilleus tegenover fijn papilleus bij *F. pulchella*, wat echter niet het geval is bij de Limburgse planten die wrattige sporen hebben zoals bij *F. muhlenbergii*. Bovendien zijn de sporen nogal hoekig en aanzienlijk kleiner dan voor *F. pulchella* wordt opgegeven, namelijk 15 -18(20) µm in plaats van 20 - 25(28) µm (Crundwell & Nyholm 1974). De afwijking in afmeting en vorm van de sporen komt wellicht doordat ze niet volledig uitgerijpt zijn.

De collectie van *Funaria pulchella* is met nummer 207740 opgenomen in het privéherbarium van de auteur. Rest mij een woord van dank aan Heinjo During die de nieuwe soort voor Nederland controleerde, aan Rense Haveman en Eddy Weeda die de vegetatie-opname ter beschikking stelden en de laatstgenoemde die het manuscript kritisch doornam. Jan Kersten verzorgde de illustraties, waarvoor hartelijk dank.

Literatuur

- Crundwell, A.C. & E. Nyholm 1974. *Funaria muhlenbergii* and related European species. *Lindbergia* 2: 222 – 229.
- De Zuttere, P. 1992. *Funaria pulchella* Phil. (Musci), espèce nouvelle pour la Belgique, à Modave (prov. Liège). *Dumortiera* 50: 22 – 24.
- De Zuttere, P. 1999. Une deuxième localité de *Funaria pulchella* Philib. en Belgique. *Nowellia Bryologica* 17: 33
- Düll, R. 1994. Deutschlands Moose. Die Verbreitung der Deutsche Moose in der Bundesrepublik Deutschland in der heutigen Grenzen. IDH-Verlag
- Ertz, D. 2001. Aperçu de la flore de la 'Montagne de Ranzinelle' à Sosoye (province de Namur, Belgique) et découverte d'une troisième localité belge de *Funaria pulchella*. *Dumortiera* 77: 27 – 30.
- Nebel, M. & G. Philippi 2000. Die Moose Baden-Württembergs, Band 1. Ulmer
- Wever, A.de. 1938. Planten van de Sint Pietersberg. In: D.C. van Schaik (red.), *De Sint Pietersberg*: pp. 187 – 257. Leiter-Nypels

Veranderingen in de Standaardlijst van de Nederlandse blad-, lever- en hauwmossen (2005)

H.N. Siebel¹, H.J. During² & H.M.H. van Melick³

¹Ericastraat 22, 1214EL Hilversum (h.siebel@natuurmonumenten.nl); ²Vijverlaan 14, 3971 HK Driebergen; ³Merellaan 13, 5552 BZ Valkenswaard

Summary: Changes in the Checklist of Dutch mosses, liverworts & hornworts

An update is given of the checklist of the Dutch bryophyte flora. Five species were recently found or recognized for the first time in the Netherlands. Two species and five varieties were recognized again and several names were adjusted to recent taxonomical changes. The updated version of the checklist can be found on the website of the Dutch Bryological and Lichenological Society (www.blwg.nl).

Inleiding

In deze publikatie worden aanvullingen op en veranderingen in de Standaardlijst van de Nederlandse blad-, lever- en hauwmossen (Dirkse et al. 1999) gegeven. Aanleiding hiervoor is dat er sinds de laatste aanvullingen (Siebel et al. 2003) al weer een aantal soorten nieuw voor Nederland is gevonden en dat in het kader van het werk aan de uitgave van de Beknopte Mosflora van Nederland en België (Siebel & During 2006) de taxonomische literatuur van de afgelopen jaren is bestudeerd. Hoewel hier juist vanwege de stabiliteit in naamgeving de nodige terughoudendheid in wordt betracht, zijn er een aantal recente naamwijzigingen uit deze literatuur overgenomen die voldoende onderbouwd zijn door morfologisch en moleculair genetisch onderzoek. De nieuwe standaardlijst is in overeenstemming met de naamgeving in de Beknopte Mosflora van Nederland en België.

Wijzigingen en toelichtingen

Hieronder worden per achterliggende reden alle aanvullingen en wijzigingen in wetenschappelijke namen, Nederlandstalige namen, cijfercoden en lettercoden in de standaardlijst gegeven. In vet staan de wijzigingen en aanvullingen gegeven. De cijfers in de eerste kolom verwijzen naar de toelichting die daarna gegeven wordt. Voor de aangepaste uitgebreide standaardlijst (waarin ook een aantal kleine wijzigingen in auteursnamen staan), een synoniemenlijst en een lijst met vervallen namen en codes wordt verwezen naar de website van de Bryologische en Lichenologische Werkgroep (www.blwg.nl).

Recent voor het eerst in Nederland gevonden soorten

1	<i>Cephalozia catenulata</i>	(Huebener) Lindb.	
	Donker maanmos	3528	CEPIACAT
2	<i>Funaria pulchella</i>	H.Philib.	
	Gaaf krulmos	3294	FUNARPUL
3	<i>Schistostega</i>	D.Mohr	
	Lichtmos	3531	SCHGA - SP
3	<i>Schistostega pennata</i>	(Hedw.) F.Weber & D.Mohr	
	Lichtmos	3532	SCHGAPEN
4	<i>Didymodon cordatus</i>	Jur.	
	Rotsdubbeltandmos	3534	DIDYMCOR
5	<i>Zygodon dentatus</i>	(Limpr.) Kartt.	
	Getand iepenmos	3297	ZYGODDEN

Toelichting:

- 1) *Cephalozia catenulata* is recent nieuw voor Nederland gevonden op de Veluwezoom (Bijlsma 2004).
- 2) *Funaria pulchella* is recent nieuw voor Nederland gevonden bij Maastricht (Van Melick 2005).
- 3) *Schistostega pennata* is recent nieuw voor Nederland gevonden op de Veluwezoom (Rozemeijer 2005).
- 4) *Didymodon cordatus* is recent nieuw voor Nederland herkend (Sollman 2005).
- 5) *Zygodon dentatus* is recent nieuw voor Nederland gevonden op verschillende plekken (Van Melick, Van der Pluijm & Kersten 2005)

Recent (weer) onderscheiden soorten in Nederland

6	<i>Bryum bornholmense</i>	Wink. & R.Ruthe	
	Aardappelknikmos	2581	BRYUMBOR
6	<i>Bryum microerythrocarpum</i>	Müll.Hal & Kindb.	
	Roestknolknikmos	2599	BRYUMMIC
6	<i>Bryum rubens</i> (s.s.)	Mitt.	
	Braamknikmos	3291	BRYUMRSS

Toelichting:

- 6) In het recente verleden werden *Bryum bornholmense* en *B. microerythrocarpum* in Nederland in tegenstelling tot andere landen niet onderscheiden van *B. rubens*, vanwege het niet altijd goed kunnen plaatsen van materiaal op basis van de in flora's opgegeven verschillenmerken. Recent (Crundwell & Whitehouse 2001) is de omgrenzing van *Bryum bornholmense* en *B. rubens* verduidelijkt (zie ook Demaret 1993: 188). Dit vernieuwde soortconcept blijkt volgens de eerste inzichten goed toepasbaar op materiaal in Nederland en alle drie de soorten komen voor in Nederland (mond. med. R.J. Bijlsma: revisie in voorbereiding). Daarom worden de genoemde soorten onderscheiden op de standaardlijst. De Nederlandstalige naam voor *Bryum rubens* volgens dit concept (dus sensu stricto) is Braamknikmos (Siebel et al. 2002). De naam *B. microerythrocarpum* wordt hier gebruikt vanwege twijfel over de interpretatie van de veel oudere naam *B. subapiculatum* Hampe (Demaret 1993: 188).

Recent (weer) onderscheiden variëteiten in Nedeland

7	<i>Cynodontium polycarpon</i> var. <i>polycarpon</i>		
		3292	CYNUMP; P
7	<i>Cynodontium polycarpon</i> var. <i>strumiferum</i>	(Hedw.) Schimp.	
		3293	CYNUMP; S
8	<i>Philonotis fontana</i> var. <i>caespitosa</i>	(Jur.) Limpr.	
		2865	PHILOF; C
8	<i>Philonotis fontana</i> var. <i>fontana</i>		
		3295	PHILOF; F
9	<i>Polytrichum juniperinum</i> var. <i>affine</i>	(Funck) Brid.	
		2922	POLYMJ; A
9	<i>Polytrichum juniperinum</i> var. <i>juniperinum</i>		
		2925	POLYMJ; J
10	<i>Polytrichum commune</i> var. <i>commune</i>		
		3149	POLYMC; C
10	<i>Polytrichum commune</i> var. <i>perigoniale</i>	(Michx.) Hampe	
		3150	POLYMC; P
11	<i>Racomitrium heterostichum</i> var. <i>heterostichum</i>		
		3296	RACOMH; H
11	<i>Racomitrium heterostichum</i> var. <i>obtusum</i>	(Brid.) Delogne	
		3159	RACOMH; O

Toelichting:

- 7) Onder *Cynodontium polycarpon* worden twee taxa onderscheiden. In andere landen worden deze soms op soortniveau onderscheiden. Vanwege de melding van overgangen tussen deze twee in Europa en de slechts geringe verschillen worden deze taxa in Nederland niet op soortniveau onderscheiden. Er zijn voldoende aanwijzingen dat beide variëteiten in Nederland gevonden zijn (Buter 2002, Van Melick 2004).
- 8) In de ons omringende landen wordt *Philonotis caespitosa* als soort onderscheiden. Recent genetisch onderzoek heeft laten zien dat populaties van *P. caespitosa* en *P. fontana* ook duidelijke genetische verschillen vertonen (Buryova 2004). Maar soms kunnen intermediären worden gevonden, die eventueel op hybridisatie kunnen duiden. Morfologisch is het materiaal ook niet altijd goed te plaatsen (o.a. Touw & Rubers 1989). In deze situatie geven wij er de voorkeur aan om de taxa slechts op variëteitsniveau te onderscheiden.
- 9) Recent genetisch onderzoek aan *Polytrichum juniperinum* en *P. strictum* geeft aan dat er constante genetische verschillen zijn tussen de twee taxa in Europa en dat het dus geen standplaatsmodificaties zijn (Zouhair et al. 2000). Dit wordt bevestigd door een studie aan materiaal uit Europa en Amerika (Derda & Wyatt 2003). Beide taxa kunnen ook in Nederland gevonden worden. Vanwege de slechts geringe morfologische verschillen worden beide taxa echter slechts als variëteiten onderscheiden (resp. var. *juniperinum* en var. *affine*) onder *P. juniperinum*.
- 10) Recent moleculair genetisch onderzoek aan *Polytrichum commune* laat zien dat er sprake is van twee gescheiden genotypen in Europa (Bijlsma et al. 2000). Deze corresponderen met de morfologie van de topcel van de lamellen.

De een heeft diep gegroefde symmetrische topcellen. De ander heeft onregelmatig gevormde topcellen, variërend van bijna rond tot asymmetrisch gegroefd. Bijlsma et al. interpreteren deze zonder een grondige vergelijking met typemateriaal als *P. uliginosum* en *P. commune*. De genoemde morfologische verschillen komen echter grotendeels overeen met de beschreven verschillen tussen de in diverse flora's onderscheiden *P. commune* en *P. perigoniale*. Dat er sprake is van twee afzonderlijke taxa wordt bevestigd door Zouhair et al. (2000). De verschillen in de vorm van de topcellen blijven bij kweken aanwezig (Schriebl 1991). Vanwege de slechts geringe microscopische verschillen geven wij er de voorkeur aan beide taxa slechts als variëteiten te onderscheiden. Zolang onvoldoende duidelijk is tot welk van beide genotypen het type van *Polytrichum commune* hoort, sluiten wij ons aan bij de gangbare opvatting voor het onderscheiden van *P. commune* var. *commune* en *P. commune* var. *perigoniale*.

- 11) Na de uitgebreide revisie van Europees materiaal door Frisvoll (1988) wordt *Racomitrium obtusum* (Brid.) Brid. in de meeste landen als soort onderscheiden. Ook in het Nederlandse materiaal is dit taxon goed te herkennen en op de hunebedden kan het direct naast de normale *R. heterostichum* worden gevonden, waarbij ze goed te onderscheiden zijn. Dit duidt op een genetische basis voor de verschillen. In West-Europa komt echter soms ook materiaal voor dat meer intermediair is en in Groot Brittanië wordt dit taxon daarom niet onderscheiden (Blockeel 1991). Het doorzien van materiaal uit verschillende landen bevestigde dit. Vanwege de slechts geringe verschillen en het soms voorkomen van overgangsvormen geven wij er daarom de voorkeur aan om dit taxon slechts als variëteit te onderscheiden, te weten *R. heterostichum* var. *obtusum* (Brid.) Delogne.

Soorten met andere geldige namen binnen het geslacht

12	<i>Bryum archangelicum</i>	Bruch & Schimp.	
	Ongewimperd knikmos	2593	BRYUMARC
13	<i>Bryum dichotomum</i>	Hedw.	
	Grofknoiknikmos	2580	BRYUMDIC
14	<i>Philonotis arnellii</i>	Husnot	
	Slank staartjesmos	2864	PHILOARN
15	<i>Syntrichia montana</i>	Nees	
	Vioolsterretje	3058	SYNTRMON
16	<i>Thuidium assimile</i>	(Mitt.) A.Jaeger	
	Zweepthujamos	3044	THUIDASS

Toelichting:

- 12) De naam *Bryum amblyodon* werd op een eerdere versie van de standaardlijst vervangen door *B. imbricatum*, omdat Geissler (1984) aangaf dat dit een oudere geldige naam was. Echter in een latere publicatie (Demaret & Geissler 1990) is dit herroepen en wordt aangegeven dat *B. imbricatum* en *B. amblyodon* aparte soorten zijn. Recent geeft Holyoak (2004) in navolging van anderen aan dat het onderscheid tussen *Bryum archangelicum* Bruch & Schimp. en *B. amblyodon* niet goed te maken is, en dat beide beter als één

- soort gezien kunnen worden. Hierbij is *B. archangelicum* de oudste naam zodat deze dan gehanteerd moet worden. Wij volgen hier deze zienswijze.
- 13) *Bryum bicolor* Dicks. en *Bryum dichotomum* Hedw. zijn niet goed van elkaar te onderscheiden (Ochi 1972, Ochi 1980, Ochi & Ochyra 1986, Vanderpoorten & Zartman 2002). Omdat *B. dichotomum* de oudste naam is wordt *B. bicolor* recent als synoniem beschouwd van *B. dichotomum* (o.a. Sotiaux & Vanderpoorten 2001, Holyoak 2003, Smith 2004).
 - 14) In de Nederlandse standaardlijst hebben we aanvankelijk de naam *Philonotis capillaris* aangehouden voor wat in alle andere Europese landen tegenwoordig *Philonotis arnellii* wordt genoemd (Dirkse et al. 1999). Wij volgen echter nu Nyholm (1998) en nemen de naam *P. arnellii* Husnot over. We sluiten hiermee aan bij de gangbare opvatting in Europa.
 - 15) De tot nu toe gebruikte naam *Syntrichia intermedia* (uit 1826) is een synoniem van de eerder (1819) beschreven *Syntrichia montana* (Kramer 1980). Het epitheton *montana* kon binnen *Tortula* niet gebruikt worden voor deze soort, omdat de combinatie *Tortula montana* pas gemaakt werd in 1879, nadat (in 1869) Mitten die combinatie voor een andere soort gebruikt had. Binnen *Syntrichia* heeft *S. montana* prioriteit.
 - 16) De tot nu toe gebruikte naam *Thuidium philibertii* is een synoniem van de eerder beschreven *T. assimile* (Touw 2001a, b).

Soorten die in een ander geslacht geplaatst zijn

17	<i>Calliergonella lindbergii</i>	(Mitt.) Hedenäs	
	Leemklauwtjesmos	2794	CALLGLIN
18	<i>Hymenoloma</i>	Dusén	
	Steensikkelsterretje	3529	HYMNL - SP
18	<i>Hymenoloma crispulum</i>	(Hedw.) Ochyra	
	Steensikkelsterretje	2670	HYMNLCRI
19	<i>Loeskeobryum</i>	M.Fleisch.	
	Etagemos	3123	LOESK - SP
19	<i>Loeskeobryum brevirostre</i>	(Brid.) M.Fleisch.	
	Grof etagemos	2782	LOESKBRE
20	<i>Kindbergia</i>	Ochyra	
	Fijn laddermos	3530	KINDB - SP
20	<i>Kindbergia praelonga</i>	(Hedw.) Ochyra	
	Fijn laddermos	2729	KINDBPRA
20	<i>Oxyrrhynchium</i>	(Schimp.) Warnst.	
	Snavelmos	3135	OXYRR - SP
20	<i>Oxyrrhynchium hians</i>	(Hedw.) Loeske	
	Kleisnavelmos	2728	OXYRRHIA
20	<i>Oxyrrhynchium pumilum</i>	(Wilson) Loeske	
	Klein snavelmos	2730	OXYRRPUM
20	<i>Oxyrrhynchium schleicheri</i>	(R.Hedw.) Röhl	
	Kalksnavelmos	2731	OXYRRSCH
20	<i>Oxyrrhynchium speciosum</i>	(Brid.) Warnst.	
	Moerassnavelmos	2732	OXYRRSPE

21	<i>Phascum</i>	Hedw.	
	Knopmos	2859	PHASC - SP
21	<i>Phascum cuspidatum</i>	Hedw.	
	Gewoon knopmos	2861	PHASCCUS
22	<i>Plasteurhynchium</i>	Broth.	
	Geplooid palmpjesmos	2893	PLAST - SP
22	<i>Plasteurhynchium striatulum</i>	(Spruce) Broth.	
	Geplooid palmpjesmos	2894	PLASTSTR
23	<i>Straminergon</i>	Hedenäs	
	Sliertmos	3533	STRAM - SP
23	<i>Straminergon stramineum</i>	(Brid.) Hedenäs	
	Sliertmos	2623	STRAMSTR

Toelichting:

- 17) *Hypnum lindbergii* wordt door Hedenäs (1992) vanwege de grote morfologische verwantschap met *Calliergonella cuspidata* in het geslacht *Calliergonella* geplaatst. Recent moleculair genetisch onderzoek bevestigt deze verwantschap (Tsubota 1999, Vanderpoorten et al. 2002). Daarom wordt dit in de standaardlijst overgenomen.
- 18) *Dicranoweisia crispula* verschilt morfologisch dermate van *D. cirrata*, dat het in een ander geslacht (*Hymenoloma*) geplaatst is (Ochyra et al. 2003.). Recent moleculair genetisch onderzoek bevestigt dat beide soorten niet verwant zijn (Hedderson et al. 2004) en zelfs beter in verschillende orden geplaatst kunnen worden. De plaatsing van *D. crispula* in het geslacht *Hymenoloma* wordt daarom overgenomen.
- 19) Recent morfologisch en moleculair genetisch onderzoek aan de *Hylocomiaceae* (Chiang & Schaal 2000, Hedenäs 2004) geeft aan dat het geslacht *Hylocomium* heterogeen is en dat vanwege verwantschapsrelaties *Hylocomium brevirostre* het beste in het geslacht *Loeskeobryum* geplaatst kan worden, zoals dit vroeger in Nederland ook werd gedaan. Dit wordt in de standaardlijst overgenomen.
- 20) Recent moleculair genetisch en morfologisch onderzoek (Stech & Frahm 1999, Huttunen & Ignatov 2004) geeft aan dat het geslacht *Eurhynchium* heterogeen is met soorten en soortgroepjes die nauwer verwant zijn aan andere geslachten binnen de *Brachytheciaceae*. Daarom is het geslacht *Eurhynchium* zoals wij dat in Nederland kenden opgedeeld in *Eurhynchium*, *Kindbergia* en *Oxyrrhynchium*. Dit wordt in de standaardlijst overgenomen.
- 21) Bij de plaatsing van *Phascum cuspidatum* in het geslacht *Tortula* op de standaardlijst (als *Tortula acaulon*) werd Zander (1993) gevolgd. Guerra & Cano (2000) geven argumenten aan gebaseerd op morfologische verschillen om *Phascum cuspidatum* wel te handhaven naast *Microbryum*, *Acaulon* en *Tortula*. Recent genetisch moleculair onderzoek ondersteunt de plaatsing van *Phascum cuspidatum* in *Tortula* ook niet (Werner et al. 2002, Hedderson et al. 2004). Daarom wordt hier de oude naam *Phascum cuspidatum* weer op de standaardlijst aangehouden.
- 22) Recente taxonomische inzichten gebaseerd op moleculair genetisch en morfologisch onderzoek (Huttunen & Ignatov 2004) geven aan dat *Isothecium alopecuroides* niet in de *Brachytheciaceae* thuishoort, maar *Isothecium*

striatum wel en dat deze het beste in een apart geslacht *Plasteurhynchium* kan worden geplaatst, zoals in diverse recente flora's al gedaan werd. Dit wordt daarom in de standaardlijst ook nagevolgd.

- 23) Door Hedenäs (1993) wordt *Calliergon stramineum* in een eigen geslacht (*Straminergon*) geplaatst. Deze plaatsing wordt recent bevestigd door moleculair genetisch en morfologisch onderzoek (Vanderpoorten et al. 2002). Daarom wordt dit in de standaardlijst overgenomen.

Soorten waarvan de Nederlandstalige naam niet dezelfde kan zijn als die van het geslacht

24	<i>Dichodontium pellucidum</i>	(Hedw.) Schimp.	
	Gewoon beeksterretje	2664	DCHODPEL

Toelichting:

- 24) Omdat in België naast *Dichodontium pellucidum* recent ook nog Lancetbeeksterretje *D. flavescens* is gevonden, wordt de naam voor *D. pellucidum* van Beeksterretje veranderd in Gewoon beeksterretje. De naam Beeksterretje wordt gehanteerd voor het geslacht *Dichodontium*.

Taxa die op soortsniveau i.p.v. op variëteitsniveau worden onderscheiden

25	<i>Zygodon rupestris</i>	Schimp.	
	Parkiepenmos	3088	ZYGODRUP
25	<i>Zygodon viridissimus</i>	(Dicks.) Brid.	
	Echt iepenmos	3298	ZYGODVIR

Toelichting:

- 25) Hoewel de verschillen tussen *Zygodon viridissimus* var. *rupestris* en *Zygodon viridissimus* var. *viridissimus* slechts gering zijn, komen er geen overgangen voor en is al het materiaal goed op naam te brengen. Wij geven er in dit geval dan ook de voorkeur aan om de eerstgenoemde i.p.v. op variëteitsniveau op soortniveau te onderscheiden (als *Z. rupestris*) net als andere op basis van geringe verschillen onderscheiden soorten binnen *Zygodon*. Dit sluit aan bij de opvattingen in de ons omringende landen. De Nederlandse naam voor *Zygodon viridissimus* volgens deze opvatting is Echt iepenmos, die voor *Z. rupestris* Parkiepenmos (Siebel et al. 2002).

Taxa die op variëteitsniveau i.p.v. op soortniveau worden onderscheiden

26	<i>Syntrichia ruralis</i> (s.l.)	(Hedw.) F.Weber & D.Mohr	
	Duinsterretje	3299	SYNTRRSL
26	<i>Syntrichia ruralis</i> var. <i>calicicola</i>	(J.J.Amann) Moenk.	
		3191	SYNTRR; C
27	<i>Weissia controversa</i> (s.l.)	Hedw.	
	Gewoon parelmos	3182	WEISSCSL
27	<i>Weissia controversa</i> var. <i>controversa</i>		
		3080	WEISSC; 0
27	<i>Weissia controversa</i> var. <i>crispata</i>	(Nees & Hornsch.) Nyh.	
		3197	WEISSC; R

Toelichting:

- 26) Binnen het *Syntrichia ruralis* complex is een grote variatie in kenmerken aanwezig en lokaal kunnen verschillende vormen naast elkaar gevonden worden. Deze vormen blijken echter elders niet altijd goed onderscheiden te kunnen worden, doordat overgangsvormen voorkomen. Hoewel var. *calcicola* en var. *arenicola* in Nederland duidelijk van elkaar verschillen, vertonen beide overgangen met var. *ruralis*. De in het recente verleden in Nederland en andere landen onderscheiden *S. calcicola*, wordt in België (Vanderpoorten 2001) en Groot Britannië (Smith 2004) zelfs niet onderscheiden van *S. ruralis* var. *ruralis* vanwege het voorkomen van niet goed te plaatsen overgangen. Ook in Nederland is het verschil tussen *S. calcicola* en *Syntrichia ruralis* var. *ruralis* vaak moeilijker dan tussen *S. ruralis* var. *arenicola* en *S. ruralis* var. *ruralis*. We geven er daarom de voorkeur aan om *S. calcicola* slechts als variëteit te onderscheiden. Omdat verder alleen Nederlandstalige namen op soortniveau worden gehanteerd, gebruiken we nu de naam Duinsterretje voor *Syntrichia ruralis* sensu lato.
- 27) Omdat er soms overgangsvormen worden gevonden tussen *Weissia controversa* en *Weissia fallax*, die niet goed te plaatsen zijn, wordt dit laatste taxon als variëteit *crispata* onderscheiden onder *W. controversa*. Ook Touw & Rubers (1989) melden overgangsvormen. Het slechts onderscheiden als variëteiten sluit aan bij opvattingen in andere recente checklisten en flora's in ons omringende landen.

Variëteiten die niet meer onderscheiden worden

28	<i>Tortella flavovirens</i> var. <i>flavovirens</i>		
		3051	TORTEF; F
28	<i>Tortella flavovirens</i> var. <i>glareicola</i>	(T.A.Chr.) Crundw. & Nyholm	
		3052	TORTEF; G

Toelichting:

- 28) De verschillen tussen beide variëteiten van *Tortella flavovirens* zijn gering en er zijn allerlei overgangen, waardoor veel materiaal niet goed te plaatsen is. Daarom worden beide variëteiten niet meer onderscheiden in de standaardlijst. Ook in Groot Britannië worden deze variëteiten om deze reden niet meer onderscheiden (Smith 2004).

Soorten die terecht niet onderscheiden worden

- 29) Voor de volledigheid wordt hier nog *Syntrichia pagorum* (Milde) J.J.Amann genoemd die in Nederland niet op de standaardlijst stond, maar door sommigen wel onderscheiden werd. Ook in ons omringende landen werd deze soort onderscheiden. Recent taxonomisch onderzoek laat nog eens zien dat alle voor het onderscheiden van *S. pagorum* gebruikte kenmerken (zoals kenmerken van de broedblaadjes e.d.) geleidelijke overgangen vertonen met *Syntrichia laevipila* Brid. (Gallego et al. 2004) en dat de morfologische verschillen niet corresponderen met genetisch moleculaire verschillen (Gallego et al. 2005). *S. pagorum* kan dus terecht als synoniem van *S. laevipila* worden beschouwd.

- 30) Een ander in Nederland niet op de standaardlijst staand maar in ons omringende landen meestal wel onderscheiden taxon is *Sphagnum inundatum* Russ. Recent onderzoek geeft echter aan dat de op basis van morfologie gedefinieerde *S. inundatum* binnen het *S. subsecundum* complex moleculair genetisch geen duidelijke groep vormt (Shaw et al. 2005). Ook blijkt het morfologische soortconcept van *S. inundatum* in ieder geval voor Nederland te conflicteren met de op basis van een isozymstudie te maken indeling (Melosik et al. 2005). Dit bevestigt de opvatting om *S. inundatum* niet als een aparte soort naast *S. denticulatum* is te onderscheiden, wat eerder was gebaseerd op het onbruikbaar zijn van in flora's genoemde kenmerken om deze twee taxa tijdens revisiewerk te kunnen onderscheiden in Nederland (Dirkse 1985, Bouman 2002).

Literatuur

- Bijlsma, R.J. 2004. *Calypogeia neesiana* en *Cephalozia catenulata*: nieuwe levermosjes op dood hout. Buxbaumiella 67: 57-59.
- Bijlsma, R.M., M. van der Velde, L. van de Zande, A.C. Boerema & B.O. van Zanten. 2000. Molecular markers reveal cryptic species within *Polytrichum commune* (Common Hair-Cap Moss). Plant Biol. 2: 408-414.
- Blockeel, T.L. 1991. The *Racomitrium heterostichum* group in the British Isles. Bull. Brit. Bryol. Soc. 58: 29-35.
- Bouman, A.C. 2002. De Nederlandse Veenmossen. Flora en verspreidingsatlas van de Nederlandse Sphagnopsida.
- Buryová, B. 2004. Genetic variation in two closely related species of *Philonotis* based on isozymes. The Bryologist 107: 316-327.
- Buter, C. 2002. De mosflora van het natuurreserveaat De Berk en haar randgebieden. Uitgave SBB.
- Chiang T.-Y., & B.A. Schaal. 2000. Molecular evolution of the atpB-rbcL noncoding spacer of chloroplast DNA in the moss family Hylocomiaceae. Bot. Bull. Acad. Sin. 41: 85-92.
- Crundwell A.C. & H.L.K. Whitehouse. 2001. A revision of *Bryum bornholmense* Wink. & R. Ruthe. J. Bryol. 23: 171-176.
- Demaret, F. 1993. *Bryum* Hedw. In F. Demaret et al., Flore Générale de Belgique. Bryophytes Volume III Fascicule 2. Meise; 152-258.
- Demaret, F. & P. Geissler. 1990. L'identité de *Bryum inclinatum* (Brid.) Turton homonym illégitime et les espèces voisines. Bull. Jard. Bot. Nat. Belg. 60: 223-228.
- Derda, G.S. & R. Wyatt. 2003. Genetic variation and population structure in *Polytrichum juniperinum* and *P. strictum* (Polytrichaceae). Lindbergia 28: 23-40.
- Dirkse, G.M. 1985. *Sphagnum* sect. *Subsecunda* in Nederland. RIN rapport 85/2. Leersum
- Dirkse, G., H.J. During & H. Siebel. 1999. Standaardlijst van de Nederlandse blad, lever- en hauwmossen. Buxbaumiella 50: 68-124.
- Frisvoll, A. 1988. A taxonomic revision of the *Racomitrium heterostichum* group (Bryophyta, Grimmiaceae) in N. and C. America, N. Africa, Europe and Asia. Gunneria 59: 1-289.

- Gallego, M.T., M.J. Cano & J. Guerra 2004. A taxonomic study of *Syntrichia laevipila* (Pottiaceae, Musci) complex. Botanical Journal of the Linnean Society 145: 219-230.
- Gallego, M.T., O. Werner, C. Sérgio & J. Guerra 2005. A morphological and molecular study of the *Syntrichia laevipila* complex (Pottiaceae) in Portugal. Nova Hedwigia 80: 301-322.
- Geissler, P. 1984. Notulae bryofloristicae Helveticae. Candollea 39: 641-646.
- Guerra, J. & M.J. Cano. 2000. A taxonomic contribution on the European cleistocarpous species of Pottiaceae (Musci). J. Bryol. 22: 91-97.
- Hedderson, T.A., D.J. Murray, C.J. Cox, T.L. Nowell. 2004. Phylogenetic relationships of haplolepideous mosses (Dicranidae) inferred from rps4 gene sequences. Systematic Botany 29: 29-41.
- Hedenäs, L. 1992. Taxonomic and nomenclatural notes on the genera *Calliergonella* and *Breidleria*. Lindbergia 16: 161-168.
- Hedenäs, L. 1993. A generic revision of the *Warnstorfia-Calliergon* group. J. Bryol. 17: 447-479.
- Hedenäs, L. 2004. Morphological and anatomical evidence suggest that 'Hylocomiaceae' taxa belong to at least two clades. J. Bryol. 26: 125-135.
- Holyoak, D.T. 2003. A taxonomic review of some British coastal species of the *Bryum* bicolor complex, with a description of *Bryum dyffrynense* sp. nov. J. Bryol. 25: 107-113.
- Holyoak, D.T. 2004. Taxonomic notes on some European species of *Bryum* (Bryopsida: Bryaceae). J. Bryol. 26: 247-264.
- Huttunen S. & M.S. Ignatov. 2004. Phylogeny of the Brachytheciaceae (Bryophyta) based on morphology and sequence level data. Cladistics 20: 151-183.
- Kramer, W. 1980. *Tortula* Hedw. sect. *Rurales* De Not. (Pottiaceae, Musci) in der östlichen Holarktis. Bryophytorum Bibliotheca 21: 3-165
- Melick, van H.M.H. 2004. De epifyten (mossen) van een Brabants populierenbos en de uitbreiding van enkele soorten in Zuid-oost-Brabant. Buxbaumiella 66: 13-25.
- Melick, van H.M.H. 2005. *Funaria pulchella* H. Philib. (Gaaf krulmos) nieuw voor Nederland. Buxbaumiella 73: 21-25.
- Melick, van H.M.H., A. van der Pluijm & J.A.M. Kersten 2005. *Zygodon dentatus* (Limpr.) Kartt. (Getand iepenmos) nieuw voor Nederland. Buxbaumiella 71: 17-21.
- Melosik, I., I.I. Odrzykoski & E. Sliwinska 2005. Delimitation of taxa of *Sphagnum subsecundum* s.l. (Musci, Sphagnaceae) based on multienzyme phenotype and cytological characters. Nova Hedwigia 80: 397-412.
- Nyholm, E. 1998. Illustrated Flora of Nordic Mosses. Fasc. 4. Nord. Bryol. Soc., Copenhagen and Lund.
- Ochi, H. 1972. A revision of African Bryoideae, Musci. Journal of the Faculty of Education, Tottori University 23: 1-126.
- Ochi, H. 1980. A revision of the neotropical Bryoideae, Musci (First part). Journal of the Faculty of Education, Tottori University 29: 49-154.
- Ochi, H. & R. Ochya 1986. *Bryum dichotomum* Hedw., a species new to the Antarctic. Lindbergia 11: 157-160.
- Ochya, R., J. Zarnowiec & H. Bednarek-Ochya. 2003. Census catalogue of Polish mosses. Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.
- Rozemeijer, A.C. 2005. *Schistostega pennata* (Hedw.) Web. & Mohr (Lichtmos) nieuw voor Nederland. Buxbaumiella 70: 2-4.

- Schriebl, A. 1991. Experimentelle Studien über die Laubmoosgattung *Polytrichum*. *Carinthia* 11: 461-506.
- Shaw, A.J., I. Melosik, C.J. Cox & S.B. Boles 2005. Divergent and reticulate evolution in closely related species of *Sphagnum* section *Subsecunda*. *The Bryologist* 108: 363-376.
- Siebel, H.N. & H.J. During 2006. Beknopte mosflora van Nederland en België. KNNV uitgeverij.
- Siebel, H.N., H.J. During & H.M.H. van Melick 2003. Veranderingen aan de standaardlijst van de Nederlandse blad-, lever-, en hawwmossen. *Buxbaumiella* 65: 29-34.
- Siebel, H.N., O. Heylen, M.J.H. Kortselius & H. Stieperaere 2002. Nederlandstalige naamlijst van de mosflora van Nederland en België. *Buxbaumiella* 61: 1-67.
- Smith, A.J.E. 2004. *The Moss Flora of Britain and Ireland*. Second edition. Cambridge.
- Sollman, P. 2005. *Didymodon cordatus* Jur. (Rotsdubbeltandmos) nieuw voor Nederland. *Buxbaumiella* 73: 18-20.
- Sotiaux, A. & A. Vanderpoorten. 2001. Check-list of the Bryophytes of Belgium. *Belg. Journ. Bot.* 134: 97-120.
- Stech, M. & J.-P. Frahm. 1999. Systematics of species of *Eurhynchium*, *Rhynchostegiella* and *Rhynchostegium* (Brachytheciaceae, Bryopsida) based on molecular data. *Bryobrothera* 5: 203-211.
- Touw, A. & W.V. Rubers. 1989. De Nederlandse bladmossen. Flora en verspreidingsatlas van de Nederlandse Musci (Sphagnum uitgezonderd). KNNV uitgeverij.
- Touw, A. 2001a. A review of the Thuidiaceae (Musci) and a realignment of taxa traditionally accommodated in *Thuidium* sensu amplo (*Thuidium* Schimp., *Thuidiopsis* (Broth.) M.Fleisch., and *Pelekium* Mitt.), including *Aequatoriella* gen. nov. and *Indothuidium* gen. nov. *J. Hattori Bot. Lab.* 90: 167-209.
- Touw, A. 2001b. A taxonomic revision of the Thuidiaceae (Musci) of tropical Asia, the Western Pacific, and Hawaii. *J. Hattori Bot. Lab.* 91: 1-136.
- Tsubota, H., N. Nakao, T. Arikawa, T. Yamaguchi, M. Higuchi, H. Deguchi & T. Seki. 1999. A preliminary phylogeny of Hypnales (Musci) as referred from chloroplast rbcL sequence data. *Bryol. Res.* 7(8): 233-248.
- Vanderpoorten, A. 2001. The *Syntrichia ruralis* complex in Belgium. *Cryptogamie, Bryol.* 22: 71-84.
- Vanderpoorten, A., L. Hedenäs, C.J. Cox, A.J. Shaw. 2002. Circumscription, classification, and taxonomy of Amblystegiaceae (Bryopsida) inferred from nuclear and chloroplast DNA sequence data and morphology. *Taxon* 51: 115-122.
- Vanderpoorten, A. & C.E. Zartman 2002. The *Bryum bicolor* complex in North America. *The Bryologist* 105: 128-139.
- Werner, O., R.M. Ros, M.J. Cano & J. Guerra 2002. *Tortula* and some related genera (Pottiaceae, Musci): phylogenetic relationships based on chloroplast rps4 sequences. *Plant Syst. Evol.* 235: 197-207.
- Zander, R.H. 1993. Genera of the Pottiaceae: Mosses of harsh environments. *Bulletin of the Buffalo Society of Natural Sciences*. Vol. 32.
- Zouhair, R., P. Corradini, A. Defontaine & J.N. Hallet. 2000. RAPD markers for genetic differentiation of species within *Polytrichum* (Polytrichaceae, Musci): a preliminary survey. *Taxon* 49: 217-229.

Toelichting op de kolommen in de standaardlijst:**Kolom 05**

Soorten waarbij één of meer wijzigingen hebben plaatsgevonden ten opzichte van de vorige standaardlijst (incl. aanvullingen) zijn gemarkeerd met een getal dat verwijst naar bovenstaande toelichting of een x wanneer sprake is van een gewijzigde auteursnaam.

Kolom Status

<i>Symbol</i>	<i>Verklaring</i>	<i>Relatie met Rode Lijst</i>
GE	gevoelig	Rode Lijst categorie
KW	kwetsbaar	Rode Lijst categorie
BE	bedreigd	Rode Lijst categorie
EB	ernstig bedreigd	Rode Lijst categorie
VN	verdwenen uit Nederland	Rode Lijst categorie
(VN)	recent toch nog gevonden	Na afronding van Rode Lijst
TNB	thans niet bedreigd	Rode Lijst categorie
<	niet in 1900-2000	Niet voor Rode lijst in aanmerking komend
>	zeer recent op meerdere plaatsen	Na afronding van Rode Lijst
<>	alleen voor 1900 en zeer recent gevonden	Na afronding van Rode Lijst
d	dwaalgast	Niet voor Rode lijst in aanmerking komend
<d	dwaalgast (alleen voor 1900 gevonden)	Niet voor Rode lijst in aanmerking komend
?	talrijkheid en trend nog onvoldoende bekend	Mogelijk op Rode lijst thuishorend
neofyt	recent vanuit ander werelddeel in Europa geraakt	Niet voor Rode lijst in aanmerking komend

Kolom toelichting

Aanvullende informatie over de interpretatie van de soort. In geval van gewijzigde naamgeving ten opzichte van de vorige standaardlijst staat de gewijzigde naam tussen haakjes. Er is afgezien van een compleet overzicht van synoniemen.

wetenschappelijke naam + auteursnaam	Nederlandse naam	05	ccode	lcode	status	toelichting
Acaulon Müll.Hal.	Knopmos		2500	ACAUL - SP		
Acaulon muticum (Hedw.) Müll.Hal.	Bol knopmos		2501	ACAULMUT	BE	
Aloina Kindb.	Aloëmos		2502	ALOIN - SP		
Aloina aloides (Schultz) Kindb.	Gewoon aloëmos		2503	ALOINALO	TNB	incl. A. ambigua
Aloina aloides var. aloides			2504	ALOINA;A		
Aloina aloides var. ambigua (Bruch & Schimp.) E.J.Craig			2505	ALOINA;B		
Aloina brevirostris (Hook. & Grev.) Kindb.	Knopaloëmos		3213	ALOINBRE	GE	
Aloina rigida (Hedw.) Limpr.	Gezoomd aloëmos		2506	ALOINRIG	GE	
Amblyodon P.Beauv.	Stomptandmos	x	2507	AMBLD - SP		
Amblyodon dealbatus (Hedw.) P.Beauv.	Stomptandmos	x	2508	AMBLDDEA	d	
Amblystegium Schimp.	Pluisdraadmos		2509	AMBLS - SP		
Amblystegium fluviatile (Hedw.) Schimp.	Rivierpluisdraadmos		2510	AMBLSFLU	TNB	
Amblystegium serpens (Hedw.) Schimp.	Gewoon pluisdraadmos		2515	AMBLSSER	TNB	
Amblystegium tenax (Hedw.) C.E.O.Jensen	Waterpluisdraadmos		2518	AMBLSTEN	TNB	
Amblystegium varium (Hedw.) Lindb.	Oeverpluisdraadmos		2519	AMBLSVAR	TNB	incl. A. humile + A. radicale
Andreaea Hedw.	Hunebedmos		2520	ANDRE - SP		
Andreaea rothii F.Weber & D.Mohr	Generfd hunebedmos		2521	ANDREROT	VN	
Andreaea rupestris Hedw.	Ongenerfd hunebedmos		2522	ANDRERUP	KW	
Anomodon Hook. & Taylor	Touwtjesmos		2529	ANOMO - SP		
Anomodon attenuatus (Hedw.) Huebener	Klein touwtjesmos		2530	ANOMOATT	BE	
Anomodon longifolius (Brid.) Hartm.	Dun touwtjesmos		2531	ANOMOLON	d	
Anomodon viticulosus (Hedw.) Hook. & Taylor	Groot touwtjesmos		2532	ANOMOVIT	BE	
Antitrichia Brid.	Weerhaakmos		2533	ANTIT - SP		
Antitrichia curtipendula (Hedw.) Brid.	Weerhaakmos		2534	ANTITCUR	BE	
Archidium Brid.	Oermos		2535	ARCHI - SP		
Archidium alternifolium (Hedw.) Schimp.	Oermos		2536	ARCHIALT	TNB	
Atrichum P.Beauv.	Rimpelmos		2537	ATRIC - SP		
Atrichum angustatum (Brid.) Bruch & Schimp.	Rood rimpelmos		3202	ATRICANG	GE	
Atrichum tenellum (Röhl.) Bruch & Schimp.	Klein rimpelmos		2538	ATRICTEN	KW	
Atrichum undulatum (Hedw.) P. Beauv.	Groot rimpelmos		2539	ATRICUND	TNB	

Aulacomnium Schwägr.	Knopjesmos		2542	AULAC - SP		
Aulacomnium androgynum (Hedw.) Schwägr.	Gewoon knopjesmos		2543	AULACAND	TNB	
Aulacomnium palustre (Hedw.) Schwägr.	Roodviltmos		2544	AULACPAL	TNB	
Barbula Hedw.	Smaragdsteeltje		2545	BARBU - SP		
Barbula convoluta Hedw.	Gewoon smaragdsteeltje		2547	BARBUCON	TNB	incl. B. sardoa
Barbula unguiculata Hedw.	Kleismaragdsteeltje		2555	BARBUUNG	TNB	
Bartramia Hedw.	Appelmos		2557	BARTR - SP		
Bartramia ithyphylla Brid.	Stijf appelmos		2558	BARTRITH	VN	
Bartramia pomiformis Hedw.	Gewoon appelmos		2559	BARTRPOM	EB	
Brachythecium Schimp.	Dikkopmos		2560	BRAC - SP		
Brachythecium albicans (Hedw.) Schimp.	Bleek dikkopmos		2561	BRACALB	TNB	
Brachythecium glareosum (Spruce) Schimp.	Kalkdikkopmos		2562	BRACGLA	BE	
Brachythecium mildeanum (Schimp.) Milde	Moerasdikkopmos		2569	BRACMIL	KW	
Brachythecium oedipodium (Mitt.) A.Jaeger	IJl dikkopmos		3214	BRACOED	TNB	
Brachythecium plumosum (Hedw.) Schimp.	Oeverdikkopmos		2563	BRACPLU	TNB	
Brachythecium populeum (Hedw.) Schimp.	Penseeldikkopmos		2564	BRACPOP	TNB	
Brachythecium reflexum (Starke) Schimp.	Gekromd dikkopmos		2565	BRACREF	TNB	
Brachythecium rivulare Schimp.	Beekdikkopmos		2566	BRACRIV	KW	
Brachythecium rutabulum (Hedw.) Schimp.	Gewoon dikkopmos		2567	BRACRUT	TNB	
Brachythecium salebrosum (F.Weber & D.Mohr) Schimp.	Glad dikkopmos		2570	BRACSA	TNB	
Brachythecium velutinum (Hedw.) Schimp.	Fluweelmos		2571	BRACVEL	TNB	
Bryoerythrophyllum P.C.Chen	Roestvoetje		2572	BRYOE - SP		
Bryoerythrophyllum recurvirostre (Hedw.) P.C.Chen	Oranjesteeltje		2573	BRYOEREC	TNB	
Bryum Hedw.	Knikmos		2574	BRYUM - SP		
Bryum algovicum Müll.Hal.	Netknikmos		2576	BRYUMALG	TNB	
Bryum alpinum With.	Prachtnikmos		3204	BRYUMALP	<>	
Bryum archangelicum Bruch & Schimp.	Ongewimperd knikmos	12	2593	BRYUMARC	KW	incl. B. amblyodon (Bryum imbricatum)
Bryum argenteum Hedw.	Zilvermos		2577	BRYUMARG	TNB	
Bryum barnesii J.B.Wood	Geelkorrelknikmos		2578	BRYUMBAR	TNB	
Bryum bornholmense Wink. & R.Ruthe	Aardappelknikmos	6	2581	BRYUMBOR	TNB	(Bryum rubens s.l.)
Bryum caespitium Hedw.	Zodeknikmos		2582	BRYUMCAE	TNB	incl. B. kunzei

Bryum calophyllum R.Br.	Holbladig knikmos		2585	BRYUMCAL	GE	
Bryum capillare Hedw.	Gedraaid knikmos		2586	BRYUMCAP	TNB	incl. B. laevifilum
Bryum dichotomum Hedw.	Grofkorrelknikmos	13	2580	BRYUMDIC	TNB	incl. B. dunense (Bryum bicolor)
Bryum donianum Grev.	Dikrandknikmos		3215	BRYUMDON	GE	
Bryum gemmiferum R.Wilczek & Demaret	Fijnkorrelknikmos		2591	BRYUMGMF	TNB	
Bryum intermedium (Brid.) Blandow	Middelst knikmos		2594	BRYUMINT	KW	
Bryum klinggraeffii Schimp.	Scharlakenknolknikmos		2595	BRYUMKLI	TNB	
Bryum knowltonii Barnes	Roodmondknikmos		2596	BRYUMKNO	BE	
Bryum marratii Wilson	Zilt knikmos	x	2598	BRYUMMAR	KW	
Bryum microerythrocarpum Müll.Hal. & Kindb.	Roestknolknikmos	6	2599	BRYUMMIC	TNB	(Bryum rubens s.l.)
Bryum neodamense Müll.Hal.	Zoddeknikmos		2600	BRYUMNEO	EB	
Bryum pallens Sw.	Rood knikmos		2601	BRYUMPLN	TNB	
Bryum pallescens Schwägr.	Zwanenhalsknikmos		2602	BRYUMPLS	TNB	incl. B. creberrimum
Bryum provinciale Philib.	Getand knikmos		3249	BRYUMPRO	TNB	
Bryum pseudotriquetrum (Hedw.) P.Gaertn., E.Mey & Scherb.	Veenknikmos		2603	BRYUMPSE	TNB	incl. B. bimum
Bryum radiculosum Brid.	Muurknikmos		2606	BRYUMRAD	TNB	
Bryum rubens Mitt.	Braamknikmos	6	3291	BRYUMRSS	TNB	excl. B. bornholmense + microerythrocarpum (Bryum rubens s.l.)
Bryum ruderae Crundw. & Nyholm	Purperknolknikmos		2608	BRYUMRUD	TNB	
Bryum tenuisetum Limpr.	Oranjeknolknikmos		2609	BRYUMTEN	TNB	
Bryum torquescens Bruch & Schimp.	Zonneknikmos		3096	BRYUMTQS	BE	
Bryum turbinatum (Hedw.) Turner	Urknikmos		2610	BRYUMTRB	VN	
Bryum uliginosum (Brid.) Bruch & Schimp.	Rozetknikmos		2611	BRYUMULI	VN	
Bryum violaceum Crundw. & Nyholm	Violetknolknikmos		2612	BRYUMVIO	TNB	
Bryum warneum (Röhl.) Brid.	Kwelderknikmos		2613	BRYUMWAR	KW	incl. B. mamillatum
Buxbaumia Hedw.	Kaboutermos		2614	BUXBA - SP		
Buxbaumia aphylla Hedw.	Kaboutermos		2615	BUXBAAPH	EB	
Callicladium H.A.Crum	Stronkmos		2616	CALCL - SP		
Callicladium haldanianum (Grev.) H.A.Crum	Stronkmos		2617	CALCLHAL	BE	

Calliergon (Sull.) Kindb.	Nerfpuntmos		2618	CALGN - SP		
Calliergon cordifolium (Hedw.) Kindb.	Hartbladig puntmos		2619	CALGNCOR	TNB	
Calliergon giganteum (Schimp.) Kindb.	Reuzenpuntmos		2621	CALGNGIG	BE	
Calliergon megalophyllum Mikut.	Grootbladig puntmos		2622	CALGNMEG	VN	
Calliergonella Loeske	Puntmos		3103	CALLG - SP		
Calliergonella cuspidata (Hedw.) Loeske	Gewoon puntmos		2620	CALLGCUS	TNB	
Calliergonella lindbergii (Mitt.) Hedenäs	Leemklauwtjesmos	17	2794	CALLGLIN	EB	Hypnum lindbergii
Campyliadelphus (Kindb.) R.S.Chopra	Goudmos		3264	CAMPD - SP		
Campyliadelphus chrysophyllus (Brid.) R.S.Chopra	Kalkgoudmos	x	2626	CAMPDCHR	KW	
Campyliadelphus elodes (Lindb.) Kanda	Tenger goudmos		2627	CAMPDELO	BE	
Campylium (Sull.) Mitt.	Goudmos		2624	CAMPD - SP		
Campylium stellatum (Hedw.) C.E.O.Jensen	Sterrengoudmos		2629	CAMPDSTE	KW	incl. C. protensum
Campylophyllum (Schimp.) M.Fleisch.	Dwerggoudmos		3265	CAMPD - SP		
Campylophyllum calcareum (Crundw. & Nyholm) Hedenäs	Dwerggoudmos		2625	CAMPDCAL	KW	
Campylopus Brid.	Kronkelsteeltje		2632	CAMPD - SP		
Campylopus brevipilus Bruch & Schimp.	Kortharig kronkelsteeltje		2633	CAMPDBRE	BE	
Campylopus flexuosus (Hedw.) Brid.	Boskronkelsteeltje		2634	CAMPDFLE	TNB	
Campylopus fragilis (Brid.) Bruch & Schimp.	Bossig kronkelsteeltje		2635	CAMPDFRA	GE	
Campylopus introflexus (Hedw.) Brid.	Grijs kronkelsteeltje		2636	CAMPDSINT	neofyt	
Campylopus pyriformis (Schultz) Brid.	Breekblaadje		2637	CAMPDPYR	TNB	
Campylopus subulatus Milde	Gruiskronkelsteeltje	x	2638	CAMPDSUB	GE	
Catocopium Brid.	Pijpenkopmos		2639	CATOS - SP		
Catocopium nigrum (Hedw.) Brid.	Pijpenkopmos		2640	CATOSNIG	<d	
Ceratodon Brid.	Purpersteeltje		2641	CERAD - SP		
Ceratodon purpureus (Hedw.) Brid.	Gewoon purpersteeltje		2642	CERADPUR	TNB	
Cinclidium Sw.	Koepelmos		2643	CINCM - SP		
Cinclidium stygium Sw.	Koepelmos		2644	CINCMSTY	<d	
Cinclidotus P.Beauv.	Kribbenmos		2645	CINDT - SP		
Cinclidotus danubicus Schiffn. & Baumg.	Diknerfkribbenmos		2646	CINDTDAN	TNB	
Cinclidotus fontinaloides (Hedw.) P. Beauv.	Gewoon kribbenmos		2647	CINDTFON	TNB	
Cinclidotus riparius (Brid.) Arnott	Langsteelkribbenmos		2648	CINDTRIP	TNB	

Cirriphyllum Grout	Spitsmos		2649	CIRRI - SP		
Cirriphyllum crassinervium (Taylor) Loeske & M.Fleisch.	Bossig spitsmos		2650	CIRRICRA	TNB	
Cirriphyllum flotowianum (Sendtn.) Ochyra	Klein spitsmos		3216	CIRRIFLO	<d	
Cirriphyllum piliferum (Hedw.) Grout	Haarspitsmos		2651	CIRRIPIIL	TNB	
Climacium F.Weber & D.Mohr	Boompjesmos		2652	CLIMA - SP		
Climacium dendroides (Hedw.) F.Weber & D.Mohr	Boompjesmos		2653	CLIMADEN	KW	
Conardia H.Rob.	Vlechtsmos		3242	CONAR - SP		
Conardia compacta (Müll.Hal.) H.Rob.	Vlechtsmos		2966	CONARCOM	GE	
Cratoneuron (Sull.) Spruce	Diknerfmos		2654	CRATO - SP		
Cratoneuron filicinum (Hedw.) Spruce	Gewoon diknerfmos		2656	CRATOFIL	TNB	
Cryphaea F.Weber & D.Mohr	Vliermos		2657	CRYPH - SP		
Cryphaea heteromalla (Hedw.) D.Mohr	Vliermos		2658	CRYPHHET	TNB	
Ctenidium (Schimp.) Mitt.	Kammos		2659	CTENI - SP		
Ctenidium molluscum (Hedw.) Mitt.	Kammos		2660	CTENIMOL	BE	
Cynodontium Schimp.	Hondstandmos		3285	CYNUM - SP		
Cynodontium polycarpon (Hedw.) Schimp.	Gegroefd hondstandmos		3207	CYNUMPOL	>	incl. C. strumiferum
Cynodontium polycarpon var. polycarpon		7	3292	CYNUMP ; P		
Cynodontium polycarpon var. strumiferum (Hedw.) Schimp.		7	3293	CYNUMP ; S		
Dialytrichia (Schimp.) Limpr.	Riviermos		2661	DALYT - SP		
Dialytrichia mucronata (Brid.) Broth.	Riviermos		2662	DALYTMUC	TNB	
Dichodontium Schimp.	Beeksterretje		2663	DCHOD - SP		
Dichodontium pellucidum (Hedw.) Schimp.	Gewoon beeksterretje	24	2664	DCHODPEL	GE	
Dicranella (Müll.Hal.) Schimp.	Pluisjesmos		2665	DCLLA - SP		
Dicranella cerviculata (Hedw.) Schimp.	Kroppluisjesmos		2666	DCLLACER	TNB	
Dicranella crispa (Hedw.) Schimp.	Gekroesd greppelmos		2527	DCLLACRI	<	
Dicranella heteromalla (Hedw.) Schimp.	Gewoon pluisjesmos		2667	DCLLAHET	TNB	
Dicranella rufescens (Dicks.) Schimp.	Leemgreppelmos		2524	DCLLARUF	KW	
Dicranella schreberiana (Hedw.) H.A.Crum & L.E.Anderson	Hakig greppelmos		2525	DCLLASCH	TNB	
Dicranella schreberiana var. robusta (Braithw.) H.A.Crum & L.E.Anderson			3263	DCLLAS ; R		
Dicranella schreberiana var. schreberiana			3262	DCLLAS ; S		
Dicranella staphylina H.Whitehouse	Knolletjesgreppelmos		2526	DCLLASTA	TNB	

Dicranella varia (Hedw.) Schimp.	Kleigreppelmos		2528	DCLLAVAR	TNB	
Dicranodontium Bruch & Schimp.	Priembladmos		3217	DCNOD - SP		
Dicranodontium denudatum (Brid.) E.Britton	Priembladmos		3208	DCNODDEN	>	
Dicranoweisia Milde	Sikkelsterretje		2668	DCNOW - SP		
Dicranoweisia cirrata (Hedw.) Lindb.	Gewoon sikkelsterretje	x	2669	DCNOWCIR	TNB	
Dicranum Hedw.	Gaffeltandmos		2671	DCNUM - SP		
Dicranum bergeri Hoppe	Veengaffeltandmos		2672	DCNUMBER	GE	
Dicranum bonjeanii De Not.	Moerasgaffeltandmos		2673	DCNUMBON	KW	
Dicranum flagellare Hedw.	Stobbegaffeltandmos		2674	DCNUMFLA	TNB	
Dicranum fuscescens Sm.	Eikengaffeltandmos		2675	DCNUMFUS	TNB	
Dicranum majus Sm.	Groot gaffeltandmos		2676	DCNUMMAJ	TNB	
Dicranum montanum Hedw.	Bossig gaffeltandmos		2677	DCNUMMON	TNB	
Dicranum polysetum Sw.	Gerimpeld gaffeltandmos		2678	DCNUMPOL	KW	
Dicranum scoparium Hedw.	Gewoon gaffeltandmos		2679	DCNUMSCO	TNB	
Dicranum spurium Hedw.	Gekroesd gaffeltandmos		2683	DCNUMSPU	BE	
Dicranum tauricum Sapjegin	Bros gaffeltandmos		2684	DCNUMTAU	TNB	
Didymodon Hedw.	Dubbeltandmos		2685	DIDYD - SP		
Didymodon acutus (Brid.) K.Saito	Spits dubbeltandmos		2546	DIDYDACU	(VN)	
Didymodon cordatus Jur.	Rotsdubbeltandmos	4	3534	DIDYMCOR	d	
Didymodon fallax (Hedw.) R.H.Zander	Kleidubbeltandmos		2551	DIDYDFAL	TNB	
Didymodon luridus Spreng.	Breed dubbeltandmos		2688	DIDYDLUR	TNB	
Didymodon nicholsonii Culm.	Rivierdubbeltandmos		3250	DIDYDNIC	TNB	
Didymodon rigidulus Hedw.	Broeddubbeltandmos		2686	DIDYDRIG	TNB	
Didymodon sinuosus (Mitt.) Delogne	Bros dubbeltandmos		2855	DIDYDSIN	TNB	
Didymodon tophaceus (Brid.) Lisa	Stomp dubbeltandmos		2687	DIDYDTOP	TNB	
Didymodon vinealis (Brid.) R.H.Zander	Muurdubbeltandmos		2556	DIDYDVIN	TNB	incl. D. insulanus
Diphyscium D.Mohr	Dwergmos		2689	DIPHY - SP		
Diphyscium foliosum (Hedw.) D.Mohr	Dwergmos		2690	DIPHYFOL	EB	
Distichium Bruch & Schimp.	Visgraatjesmos		2691	DISTI - SP		
Distichium capillaceum (Hedw.) Bruch & Schimp.	Recht visgraatjesmos		3218	DISTICAP	GE	
Distichium inclinatum (Hedw.) Bruch & Schimp.	Krom visgraatjesmos		2692	DISTIINC	GE	

Ditrichum Hampe	Smaltandmos		2693	DITRI - SP		
Ditrichum cylindricum (Hedw.) Grout	Hakig smaltandmos		2694	DITRICYL	TNB	
Ditrichum flexicaule (Schwägr.) Hampe	Kalksmaltandmos		2695	DITRIFLE	KW	incl. D. gracile
Ditrichum heteromallum (Hedw.) E.Britton	Gebogen smaltandmos		2696	DITRIHET	KW	
Ditrichum lineare (Sw.) Lindb.	Kort smaltandmos		2697	DITRILIN	TNB	
Ditrichum pallidum (Hedw.) Hampe	Geel smaltandmos		2698	DITRIPAL	<>	
Ditrichum pusillum (Hedw.) Hampe	Klein smaltandmos		2699	DITRIPUS	KW	
Drepanocladus (Müll.Hal.) G.Roth	Sikkelmos		2700	DREPA - SP		
Drepanocladus aduncus (Hedw.) Warnst.	Moerassikkelmos		2701	DREPAADU	TNB	
Drepanocladus polygamus (Schimp.) Hedenäs	Goudsikkelmos		2628	DREPAPOL	TNB	
Drepanocladus sendtneri (H.Müll.) Warnst.	Gekruld sikkelmos	x	2709	DREPASEN	EB	
Encalypta Hedw.	Klokhoedje		2711	ENCAL - SP		
Encalypta streptocarpa Hedw.	Groot klokhoedje		2712	ENCALSTR	TNB	
Encalypta vulgaris Hedw.	Klein klokhoedje		2713	ENCALVUL	BE	
Entodon Müll.Hal	Cilindermos		2714	ENTOD - SP		
Entodon concinnus (De Not.) Paris	Cilindermos		2715	ENTODCON	BE	
Entosthodon Schwägr.	Lentemos		2716	ENTOS - SP		
Entosthodon fascicularis (Hedw.) Müll.Hal.	Kleilentemos		2717	ENTOSFAS	BE	
Entosthodon obtusus (Hedw.) Lindb.	Heidelentemos		2718	ENTOSOBT	EB	
Ephemerum Hampe	Eendagsmos		2719	EPHEM - SP		
Ephemerum cohaerens (Hedw.) Hampe	Recht eendagsmos		2720	EPHEMCOH	<>	
Ephemerum recurvifolium (Dicks.) Boulay	Kalkeendagsmos		2722	EPHEMREC	KW	
Ephemerum serratum (Hedw.) Hampe	Ongenerfd eendagsmos		3113	EPHEMSER	TNB	incl. E. minutissimum
Ephemerum serratum var. minutissimum (Lindb.) Grout			2721	EPHEMS ; M		
Ephemerum serratum var. serratum			2723	EPHEMS ; S		
Eucladium Bruch & Schimp.	Tufmos		2724	EUCLA - SP		
Eucladium verticillatum (Brid.) Bruch & Schimp.	Tufmos		2725	EUCLAVER	GE	
Eurhynchium Schimp.	Snavelmos		2726	EURHY - SP		
Eurhynchium angustirete (Broth.) T.J. Kop.	Grof snavelmos		2727	EURHYANG	GE	
Eurhynchium striatum (Hedw.) Schimp.	Geplooid snavelmos		2733	EURHYSTR	TNB	
Fissidens Hedw.	Vedermos		2734	FISSI - SP		

Fissidens adianthoides Hedw.	Groot vedermos		2735	FISSIADI	KW	
Fissidens arnoldii R.Ruthe	Klein riviervedermos		2736	FISSIARN	TNB	
Fissidens bryoides Hedw.	Gezoomd vedermos		2737	FISSIBRY	TNB	
Fissidens crassipes Schimp.	Gewoon riviervedermos		2739	FISSICRA	TNB	
Fissidens dubius P.Beauv.	Kalkvedermos		3184	FISSIDUB	KW	
Fissidens dubius var. dubius			2740	FISSID;D		
Fissidens dubius var. mucronatus (Limpr.) Kartt., Hedenäs & L.Söderstr.			2741	FISSID;M		
Fissidens exilis Hedw.	Dwergvedermos		2742	FISSIEXI	TNB	
Fissidens gracilifolius Brugg.-Nann. & Nyholm	Steenvedermos		2748	FISSIGRA	TNB	
Fissidens gymnandrus Buse	Vloedvedermos		2738	FISSIGYM	TNB	
Fissidens incurvus Röhl.	Gekromd vedermos		2743	FISSIINC	TNB	
Fissidens osmundoides Hedw.	Varenvedermos		2744	FISSIOSM	EB	
Fissidens rufulus Bruch & Schimp.	Slank riviervedermos		2745	FISSIRUF	GE	
Fissidens taxifolius Hedw.	Kleivedermos		2746	FISSITAX	TNB	
Fissidens viridulus (Sw.) Wahlenb.	Klein gezoomd vedermos		2747	FISSIVIR	KW	
Fontinalis Hedw.	Bronmos		2749	FONTI - SP		
Fontinalis antipyretica Hedw.	Gewoon bronmos		2750	FONTIANT	TNB	
Funaria Hedw.	Krulmos		2752	FUNAR - SP		
Funaria hygrometrica Hedw.	Gewoon krulmos		2753	FUNARHYG	TNB	
Funaria pulchella H.Philib.	Gaaf krulmos	2	3294	FUNARPUL	d	
Grimmia Hedw.	Muisjesmos		2754	GRIMM - SP		
Grimmia anodon Bruch & Schimp.	Tandloos muisjesmos		3219	GRIMMANO	GE	
Grimmia arenaria Hampe	Gekromd muisjesmos		3190	GRIMMARE	<d	
Grimmia crinita Brid.	Krijtmuisjesmos		2755	GRIMMCRI	GE	
Grimmia hartmanii Schimp.	Trosmuisjesmos		2758	GRIMMHAR	d	
Grimmia laevigata (Brid.) Brid.	Dikbladig muisjesmos		3220	GRIMMLAE	GE	
Grimmia montana Bruch & Schimp.	Bergmuisjesmos		3251	GRIMMON	GE	
Grimmia orbicularis Wilson	Bolrond muisjesmos		2760	GRIMMORB	TNB	
Grimmia ovalis (Hedw.) Lindb.	Gezoomd muisjesmos		3246	GRIMMOVA	GE	
Grimmia pulvinata (Hedw.) Sm.	Gewoon muisjesmos		2759	GRIMMPUL	TNB	
Grimmia ramondii Lam. & DC.) Margad.	Gekield muisjesmos		2756	GRIMMRAM	VN	

Grimmia tergestina Bruch & Schimp.	Kalkmuisjesmos		3247	GRIMMTER	GE	
Grimmia trichophylla Grev.	Hunebedmuisjesmos		2761	GRIMMTRI	KW	
Gyroweisias Schimp.	Voegenmos		2762	GYROW-SP		
Gyroweisias tenuis (Hedw.) Schimp.	Voegenmos		2763	GYROWTEN	TNB	
Habrodon Schimp.	Duizendpootmos		2764	HABRO-SP		
Habrodon perpusillus (De Not.) Lindb.	Duizendpootmos		2765	HABROPER	GE	
Hamatocaulis Hedenäs	Schorpioenmos		3266	HAMAT-SP		
Hamatocaulis vernicosus (Mitt.) Hedenäs	Geel schorpioenmos		2710	HAMATVER	EB	
Hedwigia P.Beauv.	Granietmos		2766	HEDWI-SP		
Hedwigia ciliata (Hedw.) P.Beauv.	Recht granietmos		3252	HEDWICSS	KW	excl. H. stellata
Hedwigia stellata Hedenäs	Stergranietmos		3253	HEDWISTE	EB	
Helodium Warnst.	Schansmos		2768	HELOD-SP		
Helodium blandowii (F.Weber & D.Mohr) Warnst.	Schansmos		2769	HELODBLA	EB	
Hennediella Par.	Ziltmos		3267	HENNE-SP		
Hennediella heimii (Hedw.) R.H.Zander	Ziltmos		2932	HENNEHEI	TNB	
Herzogiella Broth.	Pronkmos		2770	HERZO-SP		
Herzogiella seligeri (Brid.) Z.lwats.	Geklauwd pronkmos		2771	HERZOSEL	TNB	
Herzogiella striatella (Brid.) Z.lwats.	Klein pronkmos		3221	HERZOSTR	d	
Homalia Brid.	Spatelmos		2772	HMLIA-SP		
Homalia trichomanoides (Hedw.) Schimp.	Spatelmos		2773	HMLIATRI	TNB	
Homalothecium Schimp.	Zijdemo		2774	HOMAT-SP		
Homalothecium lutescens (Hedw.) H.Rob.	Smaragdmos		2775	HOMATLUT	TNB	
Homalothecium sericeum (Hedw.) Schimp.	Gewoon zijdemo		2776	HOMATSER	TNB	
Homomallium (Schimp.) Loeske	Pluchemos		3120	HOMOM-SP		
Homomallium incurvatum (Brid.) Loeske	Pluchemos		3121	HOMOMINC	<d	
Hookeria Sm.	Glansmos		2777	HOOKE-SP		
Hookeria lucens (Hedw.) Sm.	Glansmos		2778	HOOKELOC	BE	
Hygrohypnum Lindb.	Spatwatermos		2779	HYGRO-SP		
Hygrohypnum luridum (Hedw.) Jenn.	Gewoon spatwatermos		2780	HYGROLUR	TNB	
Hylocomium Schimp.	Etagemos		2781	HYLOC-SP		
Hylocomium splendens (Hedw.) Schimp.	Glanzend etagemos		2783	HYLOCSP	KW	

Hymenoloma Dusén	Steensikkelsterretje	18	3529	HYMNL - SP		
Hymenoloma crispulum (Hedw.) Ochyra	Steensikkelsterretje	18	2670	HYMNLCRI	d	(Dicranoweisia crispula)
Hypnum Hedw.	Klauwtjesmos		2786	HYPNU - SP		
Hypnum andoi A.J.E.Sm.	Bosklauwtjesmos		3286	HYPNUAND	TNB	
Hypnum cupressiforme Hedw.	Gesnaveld klauwtjesmos		3287	HYPNUCSA	TNB	incl. H. resupinatum + H. lacunosum
Hypnum imponens Hedw.	Goudklauwtjesmos		2791	HYPNUIMP	EB	
Hypnum jutlandicum Holmen & E.Warncke	Heideklauwtjesmos		2792	HYPNUJUT	TNB	
Hypnum pallescens (Hedw.) P.Beauv.	Klein klauwtjesmos		3222	HYPNUPAL	GE	
Isothecium Brid.	Palmpjesmos		2798	ISOTH - SP		
Isothecium alopecuroides (Dubois) Isov.	Recht palmpjesmos		2800	ISOTHALO	KW	
Isothecium myosuroides Brid.	Knikkend palmpjesmos		2799	ISOTHMYO	TNB	
Kindbergia Ochyra	Fijn laddermos	20	3530	KINDB - SP		
Kindbergia praelonga (Hedw.) Ochyra	Fijn laddermos	20	2729	KINDBPRA	TNB	(Eurhynchium praelongum)
Leptobarbula (De Not.) Schimp.	Steentjesmos		3223	LPTBA - SP		
Leptobarbula berica (De Not.) Schimp.	Steentjesmos		3224	LPTBABER	TNB	
Leptobryum (Bruch & Schimp.) Wilson	Slankmos		2801	LPTBR - SP		
Leptobryum pyriforme (Hedw.) Wilson	Slankmos		2802	LPTBRPYR	TNB	
Leptodictyum (Schimp.) Warnst.	Beekmos		3128	LPTDC - SP		
Leptodictyum riparium (Hedw.) Warnst.	Beekmos		2512	LPTDCRIP	TNB	
Leptodon Mohr	Slakkenhuismos		2803	LPTDN - SP		
Leptodon smithii (Hedw.) F.Weber & D.Mohr	Slakkenhuismos		2804	LPTDNSMI	GE	
Leptodontium (Müll.Hal.) Lindb.	Dakmos		2805	LPTDT - SP		
Leptodontium flexifolium (Dicks.) Hampe	Rietdakmos		2806	LPTDTFLE	TNB	
Leptodontium gemmascens (Hunt) Braithw.	Strodakmos		3254	LPTDTGEM	GE	
Leskea Hedw.	Uiterwaardmos		2807	LSKEA - SP		
Leskea polycarpa Hedw.	Uiterwaardmos		2808	LSKEAPOL	TNB	
Leucobryum Hampe	Kussentjesmos		2809	LUCOB - SP		
Leucobryum glaucum (Hedw.) Ångstr.	Kussentjesmos		2810	LUCOBGLA	TNB	
Leucodon Schwägr.	Eekhoortjesmos		2811	LUCOD - SP		
Leucodon sciuroides (Hedw.) Schwägr.	Eekhoortjesmos		2812	LUCODSCI	BE	
Loeskeobryum M.Fleisch.	Etagemos	19	3123	LOESK - SP		

Loeskeobryum brevirostre (Brid.) M.Fleisch.	Grof etagemos	19	2782	LOESKBRE	BE	(Hylocomium brevirostre)
Meesia Hedw.	Langsteelmos		2813	MEESI - SP		
Meesia triquetra (Jolyclerc) Ångstr.	Veenlangsteelmos		2814	MEESITRI	<	
Meesia uliginosa Hedw.	Duinlangsteelmos		2815	MEESIULI	<d	
Microbryum Schimp.	Wintermos		3268	MICRB - SP		
Microbryum curvicolle (Hedw.) R.H.Zander	Gebogen wintermos		2860	MICRBCUR	BE	
Microbryum davallianum (Sm.) R.H.Zander	Gewoon wintermos		3152	MICRBDAV	KW	
Microbryum davallianum var. conicum (Schwägr.) R.H.Zander			2930	MICRBD ; C		
Microbryum davallianum var. davallianum			2931	MICRBD ; D		
Microbryum floerkeanum (F.Weber & D.Mohr) Schimp.	Knopwintermos		2862	MICRBFLO	GE	
Microbryum rectum (With.) R.H.Zander	Klein wintermos		3230	MICRBREC	GE	
Microbryum starckeanum (Hedw.) R.H.Zander	Wrattig wintermos		2934	MICRBSTA	<	
Micromitrium Austin	Speldenknopmos		3243	MICRM - SP		
Micromitrium tenerum (Bruch & Schimp.) Crosby	Speldenknopmos		3244	MICRMTEN	GE	
Mnium Hedw.	Sterrenmos		2819	MNIUM - SP		
Mnium hornum Hedw.	Gewoon sterrenmos		2820	MNIUMHOR	TNB	
Mnium marginatum (Dicks.) P.Beauv.	Rood sterrenmos		2821	MNIUMMAR	KW	
Mnium stellare Hedw.	Ongezoomd sterrenmos		2824	MNIUMSTE	KW	
Myrinia Schimp.	Schubmos		2825	MYRIN - SP		
Myrinia pulvinata (Wahlenb.) Schimp.	Schubmos		2826	MYRINPUL	BE	
Neckera Hedw.	Kringmos		2827	NECKE - SP		
Neckera complanata (Hedw.) Huebener	Glad kringmos		2828	NECKECOM	BE	
Neckera crispa Hedw.	Groot kringmos		2829	NECKECRI	EB	
Neckera pumila Hedw.	Klein kringmos		2830	NECKEPUM	EB	
Octodiceras Brid.	Watervedermos		2831	OCTOD - SP		
Octodiceras fontanum (Bach.Pyl.) Lindb.	Watervedermos		2832	OCTODFON	TNB	
Oligotrichum Lam. & DC.	Noors mos		2833	OLIGO - SP		
Oligotrichum hercynicum (Hedw.) Lam. & DC.	Noors mos		2834	OLIGOHER	TNB	
Orthodontium Schwägr.	Geelsteeltje		2835	ORTHD - SP		
Orthodontium lineare Schwägr.	Geelsteeltje		2836	ORTHDLIN	neofyt	
Orthotrichum Hedw.	Haarmuts		2837	ORTHT - SP		

Orthotrichum acuminatum H.Philib.	Gesloten haarmuts		3276	ORTHTACU	>	
Orthotrichum affine Brid.	Gewone haarmuts		2838	ORTHTAFF	TNB	
Orthotrichum alpestre Bruch & Schimp.	Berghaarmuts		3277	ORTHTALP	d	
Orthotrichum anomalum Hedw.	Gesteelde haarmuts		2839	ORTHTANO	TNB	
Orthotrichum consimile Mitt.	Vlierhaarmuts		3255	ORTHTCON	GE	
Orthotrichum cupulatum Brid.	Bekerhaarmuts		2840	ORTHTCUP	TNB	
Orthotrichum diaphanum Brid.	Grijze haarmuts		2843	ORTHTDIA	TNB	
Orthotrichum hispanicum Lara, Garileti & Mazimpaka	Gele haarmuts		3278	ORTHTHIS	d	
Orthotrichum lyellii Hook. & Taylor	Broedhaarmuts		2845	ORTHTLYE	TNB	
Orthotrichum obtusifolium Brid.	Stompe haarmuts		2846	ORTHTOBT	TNB	
Orthotrichum pallens Brid.	Kale haarmuts		3279	ORTHTPAL	TNB	
Orthotrichum patens Brid.	Ronde haarmuts		3261	ORTHTPAT	GE	
Orthotrichum pulchellum Brunt.	Gekroesde haarmuts		2847	ORTHTPUL	TNB	
Orthotrichum pumilum Sw.	Dwerghaarmuts		3132	ORTHTPUM	TNB	
Orthotrichum rivulare Turner	Beekhaarmuts		3280	ORTHTTRIV	d	
Orthotrichum rogeri Brid.	Tonghaarmuts		3248	ORTHTROG	GE	
Orthotrichum rupestre Schwägr.	Sterretjeshaarmuts		3225	ORTHTRUP	GE	
Orthotrichum scanicum Grönvall	Getande haarmuts		3281	ORTHTSCA	>	
Orthotrichum shawii Schimp.	Gapende haarmuts		3282	ORTHTSHA	d	
Orthotrichum speciosum Nees	Ruige haarmuts		2849	ORTHTSPE	TNB	
Orthotrichum sprucei Mont.	Maashaarmuts		2850	ORTHTSPR	GE	
Orthotrichum stramineum Brid.	Bonte haarmuts		2851	ORTHTSRA	TNB	
Orthotrichum striatum Hedw.	Gladde haarmuts		2852	ORTHTSRI	TNB	
Orthotrichum tenellum Brid.	Slanke haarmuts		2853	ORTHTTEN	TNB	
Oxyrrhynchium (Schimp.) Warnst.	Snavelmos	20	3135	OXYRR - SP		
Oxyrrhynchium hians (Hedw.) Loeske	Kleisnavelmos	20	2728	OXYRRHIA	TNB	(Eurhynchium hians)
Oxyrrhynchium pumilum (Wilson) Loeske	Klein snavelmos	20	2730	OXYRRPUM	TNB	(Eurhynchium pumilum)
Oxyrrhynchium schleicheri (R.Hedw.) Röhl	Kalksnavelmos	20	2731	OXYRRSCH	TNB	(Eurhynchium schleicheri)
Oxyrrhynchium speciosum (Brid.) Warnst.	Moerassnavelmos	20	2732	OXYRRSPE	TNB	(Eurhynchium speciosum)
Paludella Brid.	Harlekijnmos		2857	PALUD - SP		
Paludella squarrosa (Hedw.) Brid.	Harlekijnmos		2858	PALUDSQU	<	

Palustriella Ochrya	Diknerfmos		3269	PALUS - SP		
Palustriella commutata (Hedw.) Ochrya	Geveerd diknerfmos		2655	PALUSCOM	BE	
Paraleucobryum (Limpr.) Loeske	Bezemos		3270	PARAL - SP		
Paraleucobryum longifolium (Hedw.) Loeske	Bezemos		3256	PARALLON	<d	
Phascum Hedw.	Knopmos	21	2859	PHASC - SP		
Phascum cuspidatum Hedw.	Gewoon knopmos	21	2861	PHASCCUS	TNB	(Tortula acaulon)
Philonotis Brid.	Staartjesmos		2863	PHILO - SP		
Philonotis arnellii Husn.	Slank staartjesmos	14	2864	PHILOARN	<	(Philonotis capillaris)
Philonotis calcarea (Bruch & Schimp.) Schimp.	Groot staartjesmos		3139	PHILOCAL	GE	
Philonotis fontana (Hedw.) Brid.	Beekstaartjesmos		2866	PHILOFON	TNB	incl. P. caespitosa
Philonotis fontana var. caespitosa (Jur.) Limpr.		8	2865	PHILOF ; C		(Philonotis fontana)
Philonotis fontana var. fontana		8	3295	PHILOF ; F		(Philonotis fontana)
Philonotis marchica (Hedw.) Brid.	Kraggestaartjesmos		2867	PHILOMAR	EB	
Philonotis seriata Mitt.	Kantig staartjesmos		3226	PHILOSER	d	
Physcomitrella Schimp.	Slibmos		2868	PHYEL - SP		
Physcomitrella patens (Hedw.) Schimp.	Slibmos		2869	PHYELPAT	TNB	
Physcomitrium (Brid.) Brid.	Knikkertjesmos		2870	PHYSM - SP		
Physcomitrium eurystomum Sendtn.	Eirond knikkertjesmos		2871	PHYSMEUR	GE	
Physcomitrium pyriforme (Hedw.) Brid.	Gewoon knikkertjesmos		2872	PHYSMPYR	TNB	
Physcomitrium sphaericum (C.F.Ludw.) Brid.	Bol knikkertjesmos		2873	PHYSMSPH	<d	
Plagiomnium T.J.Kop.	Boogsterrenmos		2874	PLAGM - SP		
Plagiomnium affine (Funck) T.J.Kop.	Rond boogsterrenmos	x	3142	PLAGMAFF	TNB	
Plagiomnium cuspidatum (Hedw.) T.J.Kop.	Spits boogsterrenmos		2876	PLAGMCUS	TNB	
Plagiomnium elatum (Bruch & Schimp.) T.J.Kop.	Geel boogsterrenmos		2877	PLAGMELA	BE	
Plagiomnium ellipticum (Brid.) T.J.Kop.	Stomp boogsterrenmos		3143	PLAGMELL	KW	
Plagiomnium medium (Bruch & Schimp.) T.J.Kop.	Bergboogsterrenmos		3227	PLAGMMED	>	
Plagiomnium rostratum (Schrader) T.J.Kop.	Gesnaveld boogsterrenmos		2878	PLAGMROS	TNB	
Plagiomnium undulatum (Hedw.) T.J.Kop.	Gerimpeld boogsterrenmos		2879	PLAGMUND	TNB	
Plagiopus Brid.	Driekantmos		3144	PLAGP - SP		
Plagiopus oederianus (Sw.) H.A.Crum & L.E.Anderson	Driekantmos		3145	PLAGPOED	<d	

Plagiothecium Schimp.	Platmos		2880	PLAGT - SP		
Plagiothecium cavifolium (Brid.) Z.Iwats.	Lössplatmos		2881	PLAGTCAV	TNB	
Plagiothecium denticulatum (Hedw.) Schimp.	Glanzend platmos		2883	PLAGTDEN	TNB	incl. P. ruthei
Plagiothecium denticulatum var. denticulatum			2884	PLAGTD ; D		
Plagiothecium denticulatum var. undulatum Geh.			2890	PLAGTD ; U		
Plagiothecium laetum Schimp.	Krom platmos		3257	PLAGTSL	TNB	incl. P. curvifolium
Plagiothecium latebricola Schimp.	Dwergplatmos		2887	PLAGTLAT	TNB	
Plagiothecium nemorale (Mitt.) A.Jaeger	Groot platmos		2888	PLAGTNEM	TNB	incl. P. succulentum
Plagiothecium undulatum (Hedw.) Schimp.	Gerimpeld platmos		2892	PLAGTUND	TNB	
Plasteurhynchium Broth.	Geplooid palmpjesmos	22	2893	PLAST - SP		(Isothecium)
Plasteurhynchium striatulum (Spruce) Broth.	Geplooid palmpjesmos	22	2894	PLASTSTR	TNB	(Isothecium striatulum)
Platygyrium Schimp.	Kwastjesmos		2897	PLATY - SP		
Platygyrium repens (Brid.) Schimp.	Kwastjesmos		2898	PLATYREP	TNB	
Pleuridium Rabenh.	Kortsteeltje	x	2901	PLRID - SP		
Pleuridium acuminatum Lindb.	Klein kortsteeltje		2902	PLRIDACU	KW	
Pleuridium palustre (Bruch & Schimp.) Bruch & Schimp.	Veenkortsteeltje		3147	PLRIDPAL	GE	
Pleuridium subulatum (Hedw.) Rabenh.	Groot kortsteeltje		2903	PLRIDSUB	TNB	
Pleurochaete Lindb.	Kronkelbladmos		2904	PLROC - SP		
Pleurochaete squarrosa (Brid.) Lindb.	Hakig kronkelbladmos		2905	PLROCSQU	GE	
Pleurozium Mitt.	Bronsmos	x	2906	PLROZ - SP		
Pleurozium schreberi (Brid.) Mitt.	Bronsmos		2907	PLROZSCH	TNB	
Pogonatum P.Beauv.	Viltmuts		2908	POGON - SP		
Pogonatum aloides (Hedw.) P.Beauv.	Gewone viltmuts		2909	POGONALO	TNB	
Pogonatum nanum (Hedw.) P.Beauv.	Kleine viltmuts		2910	POGONNAN	KW	
Pogonatum urnigerum (Hedw.) P.Beauv.	Grote viltmuts		2911	POGONURN	KW	
Pohlia Hedw.	Peermos		2912	POHLI - SP		
Pohlia andalusica (Höhn) Broth.	Glanzend broedpeermos		3228	POHLIAND	EB	
Pohlia annotina (Hedw.) Lindb.	Gewoon broedpeermos		3229	POHLIANN	TNB	
Pohlia bulbifera (Warnst.) Warnst.	Bolletjespeermos		2913	POHLIBUL	TNB	
Pohlia camptotrachela (Ren. & Card.) Broth.	Korreltjespeermos		2914	POHLICAM	TNB	
Pohlia cruda (Hedw.) Lindb.	Glanzend peermos		2915	POHLICRU	<	

Pohlia elongata Hedw.	Lang peermos		2916	POHLIEL0	BE	
Pohlia flexuosa Harv.	Draadjespeermos		2919	POHLIFLE	TNB	
Pohlia lescuriana (Sull.) Ochi	Roodknolpeermos		2917	POHLILES	TNB	
Pohlia lutescens (Limpr.) H.Lindb.	Geelknolpeermos		2918	POHLILUT	TNB	
Pohlia melanodon (Brid.) A.J.Shaw	Kleipeermos		2817	POHLIMEL	TNB	
Pohlia nutans (Hedw.) H.Lindb.	Gewoon peermos		2920	POHLINUT	TNB	
Pohlia wahlenbergii (F.Weber & D.Mohr) A.L.Andrews	Bleek peermos		2818	POHLIAWAH	TNB	
Polytrichum Hedw.	Haarmos		2921	POLYM-SP		
Polytrichum alpinum Hedw.	Berghaarmos		3212	POLYMAPI	GE	
Polytrichum commune Hedw.	Gewoon haarmos		2923	POLYMCOM	TNB	incl. P. perigoniale
Polytrichum commune var. commune		10	3149	POLYMC;C		(Polytrichum commune)
Polytrichum commune var. perigoniale (Michx.) Hampe		10	3150	POLYMC;P		(Polytrichum commune)
Polytrichum formosum Hedw.	Fraai haarmos		2924	POLYMFOR	TNB	
Polytrichum juniperinum Hedw.	Zandhaarmos		3151	POLYMJUN	TNB	incl. P. strictum
Polytrichum juniperinum var. affine (Funck) Brid.		9	2922	POLYMJ;A		(Polytrichum juniperinum)
Polytrichum juniperinum var. juniperinum		9	2925	POLYMJ;J		(Polytrichum juniperinum)
Polytrichum longisetum Brid.	Gerand haarmos		2926	POLYMLON	TNB	
Polytrichum piliferum Hedw.	Ruig haarmos		2927	POLYMPIL	TNB	
Pseudephemerum (Lindb.) I.Hagen	Kortsteeltje		2937	PSDEP-SP		
Pseudephemerum nitidum (Hedw.) Loeske	Vals kortsteeltje		2938	PSDEPNIT	TNB	
Pseudobryum (Kindb.) T.J.Kop.	Zwartsteelsterrenmos		2939	PSEUB-SP		
Pseudobryum cinclidioides (Huebener) T.J.Kop.	Zwartsteelsterrenmos		2940	PSEUBCIN	GE	
Pseudocalliergon (Limpr.) Loeske	Wolfsklauwmos		3271	PSCAL-SP		
Pseudocalliergon lycopodioides (Brid.) Hedenäs	Wolfsklauwmos		2706	PSCALLYC	EB	
Pseudocrossidium R.S.Williams	Smaragdsteeltje		3272	PSCR0-SP		
Pseudocrossidium hornschurchianum (Schultz) R.H.Zander	Spits smaragdsteeltje		2552	PSCR0H0R	TNB	
Pseudocrossidium revolutum (Brid.) R.H.Zander	Opgerold smaragdsteeltje		2554	PSCR0REV	TNB	
Pseudoscleropodium (Limpr.) Broth.	Ladder mos		2941	PSEUC-SP		
Pseudoscleropodium purum (Hedw.) Broth.	Groot ladder mos		2942	PSEUCPUR	TNB	
Pseudotaxiphyllum Z.Iwats.	Pronkmos		2796	PSTAX-SP		
Pseudotaxiphyllum elegans (Brid.) Z.Iwats.	Gewoon pronkmos		2797	PSTAXELE	TNB	

Pterigynandrum Hedw.	Stekeltjesmos		3231	PTERG - SP		
Pterigynandrum filiforme Hedw.	Stekeltjesmos		3232	PTERGFIL	GE	
Pterygoneurum Jur.	Plaatjesmos		2943	PTERY - SP		
Pterygoneurum lamellatum (Lindb.) Jur.	Langstelig plaatjesmos		2944	PTERYLAM	<	
Pterygoneurum ovatum (Hedw.) Dixon	Kortstelig plaatjesmos		2945	PTERYOVA	EB	
Ptilium (Sull.) De Not.	Struisveermos		2946	PTILI - SP		
Ptilium crista-castrensis (Hedw.) De Not.	Struisveermos		2947	PTILICRI	TNB	
Ptychomitrium Schimp.	Plooiemuts		2948	PTYCH - SP		
Ptychomitrium polyphyllum (Sw.) Bruch & Schimp.	Plooiemuts		2949	PTYCHPOL	GE	
Pylaisia Schimp.	Boommos		2950	PYLAI - SP		
Pylaisia polyantha (Hedw.) Schimp.	Boommos		2951	PYLAIPOL	TNB	
Racomitrium Brid.	Bisschopsmuts		2952	RACOM - SP		
Racomitrium aciculare (Hedw.) Brid.	Oeverbisschopsmuts		2953	RACOMACI	KW	
Racomitrium canescens (Hedw.) Brid.	Grijze bisschopsmuts		2954	RACOMCAN	KW	incl. R. elongatum + R. ericoides
Racomitrium canescens var. canescens			2955	RACOMC ; C		
Racomitrium canescens var. ericoides (Brid.) Hampe			2956	RACOMC ; E		
Racomitrium canescens var. intermedium Vent.			3233	RACOMC ; I		
Racomitrium fasciculare (Hedw.) Brid.	Kale bisschopsmuts		2957	RACOMFAS	KW	
Racomitrium heterostichum (Hedw.) Brid.	Hunebedbisschopsmuts		2958	RACOMHET	KW	incl. R. obtusum
Racomitrium heterostichum var. heterostichum		11	3296	RACOMH ; H		(Racomitrium heterostichum)
Racomitrium heterostichum var. obtusum (Brid.) Delogne		11	3159	RACOMH ; O		(Racomitrium heterostichum)
Racomitrium lanuginosum (Hedw.) Brid.	Wollige bisschopsmuts		2959	RACOMLAN	BE	
Rhizomnium (Broth.) T.J.Kop.	Viltsterrenmos	x	2960	RHIZO - SP		
Rhizomnium pseudopunctatum (Bruch & Schimp.) T.J.Kop.	Kwelviltsterrenmos		2961	RHIZOPSE	KW	
Rhizomnium punctatum (Hedw.) T.J.Kop.	Gewoon viltsterrenmos		2962	RHIZOPUN	TNB	
Rhodobryum Hampe	Rozetmos		2963	RHODO - SP		
Rhodobryum roseum (Hedw.) Limpr.	Rozetmos		2964	RHODOROS	BE	incl. R. ontariense
Rhynchostegiella (Schimp.) Limpr.	Snavelmos		2965	RHYEL - SP		
Rhynchostegiella curviseta (Brid.) Limpr.	Dwergsnavelmos		2967	RHYELCUR	TNB	
Rhynchostegiella tenella (Dicks.) Limpr.	Slank snavelmos		2968	RHYELTEN	TNB	
Rhynchostegiella teneriffae (Mont.) Dirkse & Bouman	Spatsnavelmos		3234	RHYELTNF	GE	

Rhynchostegium Schimp.	Snavelmos		2969	RHYUM - SP		
Rhynchostegium confertum (Dicks.) Schimp.	Boomsnavelmos		2970	RHYUMCON	TNB	
Rhynchostegium megapolitanum (F.Weber & D.Mohr) Schimp.	Duinsnavelmos		2971	RHYUMMEG	TNB	
Rhynchostegium murale (Hedw.) Schimp.	Muursnavelmos		2972	RHYUMMUR	TNB	
Rhynchostegium riparioides (Hedw.) Cardot	Watervalmos		2900	RHYUMRIP	TNB	
Rhynchostegium rotundifolium (Brid.) Schimp.	Rondbladig snavelmos		2973	RHYUMROT	GE	
Rhytidiadelphus (Limpr.) Warnst.	Haakmos		2974	RHYTD - SP		
Rhytidiadelphus loreus (Hedw.) Warnst.	Riempjesmos		2975	RHYTDLOR	TNB	
Rhytidiadelphus squarrosus (Hedw.) Warnst.	Gewoon haakmos		2976	RHYTDSQU	TNB	
Rhytidiadelphus subpinnatus (Lindb.) T.J.Kop.	Geveerd haakmos		3235	RHYTDSUB	GE	
Rhytidiadelphus triquetrus (Hedw.) Warnst.	Pluimstaartmos		2977	RHYTDTRI	TNB	
Rhytidium (Sull.) Kindb.	Buizerdmos		2978	RHYTM - SP		
Rhytidium rugosum (Hedw.) Kindb.	Buizerdmos		2979	RHYTMRUG	KW	
Sanionia Loeske	Sikkelmos		3111	SANIO - SP		
Sanionia uncinata (Hedw.) Loeske	Geplooid sikkelmos		3112	SANIOUNC	TNB	
Schistidium Bruch & Schimp.	Achterlichtmos		2980	SCHIS - SP		
Schistidium apocarpum (Hedw.) Bruch & Schimp.	Gebogen achterlichtmos		3288	SCHISASS	TNB	excl. S. crassipilum + S. elegantulum
Schistidium crassipilum H.H.Blom	Muurachterlichtmos		3289	SCHISCRA	TNB	
Schistidium elegantulum H.H.Blom	Fraai achterlichtmos		3290	SCHISELE	?	
Schistidium maritimum (Turn.) Bruch & Schimp.	Zeeachterlichtmos		2986	SCHISMAR	GE	
Schistidium platyphyllum (Mitt.) H.Perss.	Kribbenachterlichtmos		3258	SCHISPLA	TNB	
Schistidium rivulare (Brid.) Podp.	Beekachterlichtmos		3259	SCHISRSS	GE	excl. S. platyphyllum
Schistostega D.Mohr	Lichtmos	3	3531	SCHGA - SP		
Schistostega pennata (Hedw.) F.Weber & D.Mohr.	Lichtmos	3	3532	SCHGAPEN	d	
Scleropodium Schimp.	Ladder mos		2987	SCLEP - SP		
Scleropodium cespitans (Müll.Hal.) L.F.Koch	Vossenstaartmos		2988	SCLEPCES	TNB	
Scopelophila (Mitt.) Lindb.	Ertsmos		3236	SCOPE - SP		
Scopelophila cataractae (Mitt.) Broth.	Ongezoomd ertsmos		3237	SCOPECAT	TNB	
Scorpidium (Schimp.) Limpr.	Schorpioenmos		2990	SCORP - SP		
Scorpidium cossonii (Schimp.) Hedenäs	Groen schorpioenmos		2708	SCORPCOS	EB	

Scorpidium revolvens (Sw.) Rubers	Purper schorpioenmos		3110	SCORPRSS	VN	excl. S. cossonii
Scorpidium scorpioides (Hedw.) Limpr.	Rood schorpioenmos		2991	SCORPSCO	EB	
Seligeria Bruch & Schimp.	Penseelmos		2992	SELIG-SP		
Seligeria calcarea (Hedw.) Bruch & Schimp.	Mergelpenseelmos		2993	SELIGCAL	GE	
Seligeria donniana (Sm.) Müll.Hal.	Tandloos penseelmos		3238	SELIGDON	GE	
Seligeria recurvata (Hedw.) Bruch & Schimp.	Gebogen penseelmos		2994	SELIGREC	GE	
Sematophyllum Mitt.	Dekmos		3283	SEMAT-SP		
Sematophyllum substrumosum (Hampe) E.Britton	Schorsdekmos		3284	SEMATSUB	>	
Sphagnum L.	Veenmos		2995	SPHAG-SP		
Sphagnum affine Ren. & Cardot	Kamveenmos		3010	SPHAGAFF	EB	
Sphagnum angustifolium (Warnst.) C.E.O.Jensen	Smalbladig veenmos		3170	SPHAGANG	GE	
Sphagnum balticum (Russow) C.E.O.Jensen	Baltisch veenmos		2999	SPHAGBAL	VN	
Sphagnum capillifolium (Ehrh.) Hedw.	Stijf veenmos		3172	SPHAGCAP	KW	
Sphagnum centrale C.E.O.Jensen	Broekbosveenmos		3164	SPHAGCEN	d	
Sphagnum compactum Lam. & DC.	Kussentjesveenmos		3001	SPHAGCMP	KW	
Sphagnum contortum Schultz	Trilveenveenmos		3002	SPHAGCNT	KW	
Sphagnum cuspidatum Hoffm.	Waterveenmos		3004	SPHAGCUS	TNB	
Sphagnum denticulatum Brid.	Geoord veenmos		2996	SPHAGDEN	TNB	incl. S. inundatum
Sphagnum fallax (H.Klinggr.) H.Klinggr.	Fraai veenmos		3005	SPHAGFAL	TNB	
Sphagnum fimbriatum Wilson	Gewimperd veenmos		3006	SPHAGFIM	TNB	
Sphagnum flexuosum Dozy & Molk.	Slank veenmos		3169	SPHAGFLE	TNB	
Sphagnum fuscum (Schimp.) H.Klinggr.	Bruin veenmos		3008	SPHAGFUS	KW	
Sphagnum girgensohnii Russow	Gerafeld veenmos		3009	SPHAGGIR	EB	
Sphagnum magellanicum Brid.	Hoogveenveenmos		3011	SPHAGMAG	TNB	
Sphagnum majus (Russow) C.E.O.Jensen	Dof veenmos		3012	SPHAGMAJ	BE	
Sphagnum molle Sull.	Week veenmos		3013	SPHAGMOL	KW	
Sphagnum palustre L.	Gewoon veenmos		3015	SPHAGPAL	TNB	excl. S. centrale
Sphagnum papillosum Lindb.	Wrattig veenmos		3016	SPHAGPAP	TNB	
Sphagnum platyphyllum (Braithw.) Warnst.	Lepelbladveenmos		3017	SPHAGPLA	VN	
Sphagnum pulchrum (Braithw.) Warnst.	Vijfrijig veenmos		3018	SPHAGPUL	BE	
Sphagnum quinquefarium (Braithw.) Warnst.	Bosveenmos		3019	SPHAGQUI	GE	

<i>Sphagnum riparium</i> Ångstr.	Uitgebeten veenmos		3021	SPHAGRIP	BE	
<i>Sphagnum rubellum</i> Wilson	Rood veenmos		3174	SPHAGRUB	TNB	
<i>Sphagnum russowii</i> Warnst.	Violet veenmos		3022	SPHAGRUS	TNB	
<i>Sphagnum squarrosum</i> Crome	Haakveenmos		3023	SPHAGSQU	TNB	
<i>Sphagnum subnitens</i> Russow & Warnst.	Glanzend veenmos		3024	SPHAGSNS	KW	
<i>Sphagnum subsecundum</i> Nees	Moerasveenmos		3026	SPHAGSSM	EB	
<i>Sphagnum tenellum</i> (Brid.) Bory	Zacht veenmos		3027	SPHAGTEN	TNB	
<i>Sphagnum teres</i> (Schimp.) Ångstr.	Sparrig veenmos		3028	SPHAGTER	KW	
<i>Splachnum</i> Hedw.	Strontmos		3030	SPLAC - SP		
<i>Splachnum ampullaceum</i> Hedw.	Kruikmos		3031	SPLACAMP	VN	
<i>Straminergon</i> Hedenäs	Sliertmos	23	3533	STRAM - SP		(Calliergon)
<i>Straminergon stramineum</i> (Brid.) Hedenäs	Sliertmos	23	2623	STRAMSTR	TNB	(Calliergon stramineum)
<i>Syntrichia</i> Brid.	Sterretje		3273	SYNTR - SP		
<i>Syntrichia laevipila</i> Brid.	Boomsterretje		3059	SYNTRLAE	KW	incl. <i>S. pagorum</i>
<i>Syntrichia latifolia</i> (Hartm.) Huebener	Riviersterretje		3062	SYNTRLAT	TNB	
<i>Syntrichia montana</i> Nees	Vioolsterretje	15	3058	SYNTRMON	TNB	(<i>Syntrichia intermedia</i>)
<i>Syntrichia papillosa</i> (Wilson) Jur.	Knikkersterretje		3065	SYNTRPAP	TNB	
<i>Syntrichia ruralis</i> (Hedw.) F.Weber & D.Mohr.	Duinsterretje	26	3299	SYNTRRSL	TNB	incl. <i>S. calcicola</i> + <i>S. ruraliformis</i> (<i>S. ruralis</i> + <i>S. calcicola</i>)
<i>Syntrichia ruralis</i> var. <i>arenicola</i> (Braithw.) J.J.Amann			3066	SYNTRR; A		
<i>Syntrichia ruralis</i> var. <i>calcicola</i> (J.J.Amann) Moenk.		26	3191	SYNTRR; C		(<i>Syntrichia calcicola</i>)
<i>Syntrichia ruralis</i> var. <i>ruralis</i>			3180	SYNTRR; R		
<i>Syntrichia virescens</i> (De Not.) Ochyra	Uitgerand zodesterretje		3069	SYNTRVIR	TNB	
<i>Taxiphyllum</i> M.Fleisch.	Komkommermos		3032	TAXIP - SP		
<i>Taxiphyllum wissgrillii</i> (Garov.) Wijk & Margad.	Komkommermos		3033	TAXIPWIS	GE	
<i>Tetraphis</i> Hedw.	Viertandmos		3034	TTRAS - SP		
<i>Tetraphis pellucida</i> Hedw.	Viertandmos		3035	TTRASPEL	TNB	
<i>Tetraplodon</i> Bruch & Schimp.	Braakbalmos		3036	TTRPL - SP		
<i>Tetraplodon mnioides</i> (Hedw.) Bruch & Schimp.	Braakbalmos		3037	TTRPLMNI	GE	
<i>Thamnobryum</i> Nieuwl.	Struikmos		3038	THAMN - SP		
<i>Thamnobryum alopecurum</i> (Hedw.) Gangulee	Struikmos		3039	THAMNALO	TNB	

Thuidium Schimp.	Thujamos		3040	THUID - SP		
Thuidium abietinum (Hedw.) Schimp.	Sparrenmos		3041	THUIDABI	EB	
Thuidium assimile (Mitt.) A.Jaeger	Zweepthujamos	16	3044	THUIDASS	EB	(Thuidium philibertii)
Thuidium delicatulum (Hedw.) Mitt.	Fraai thujamos		3186	THUIDDEL	BE	
Thuidium recognitum (Hedw.) Lindb.	Stug thujamos		3045	THUIDREC	BE	
Thuidium tamariscinum (Hedw.) Schimp.	Gewoon thujamos		3046	THUIDTAM	TNB	
Timmia Hedw.	Schedemos		3274	TIMMI - SP		
Timmia megapolitana Hedw.	Vloedschedemos		3260	TIMMIMEG	GE	
Tomentypnum Loeske	Viltnerfmos		3047	TOMEN - SP		
Tomentypnum nitens (Hedw.) Loeske	Viltnerfmos		3048	TOMENNIT	EB	
Tortella (Lindb.) Limpr.	Kronkelbladmos		3049	TORTE - SP		
Tortella flavovirens (Bruch) Broth.	Duinkronkelbladmos		3050	TORTEFLA	TNB	
Tortella fragilis (Hook & Wilson) Limpr.	Bros kronkelbladmos	x	3053	TORTEFRA	<d	
Tortella inclinata (R.Hedw.) Limpr.	Viltig kronkelbladmos		3054	TORTEINC	GE	
Tortella inflexa (Bruch) Broth.	Klein kronkelbladmos		3240	TORTEINF	GE	
Tortella tortuosa (Hedw.) Limpr.	Gerimpeld kronkelbladmos		3055	TORTETOR	TNB	
Tortula Hedw.	Sterretje		3056	TORTU - SP		
Tortula lanceola R.H.Zander	Kalkkleimos		2933	TORTULAN	BE	
Tortula marginata (Bruch & Schimp.) Spruce	Gerand muursterretje		3063	TORTUMAR	KW	
Tortula modica R.H.Zander	Groot kleimos		2935	TORTUMOD	TNB	
Tortula muralis Hedw.	Gewoon muursterretje		3064	TORTUMUR	TNB	
Tortula protobryoides R.H.Zander	Gesloten kleimos		2929	TORTUPRO	BE	
Tortula subulata Hedw.	Langkapselsterretje		3068	TORTUSUB	KW	
Tortula truncata (Hedw.) Mitt.	Gewoon kleimos		2936	TORTUTRU	TNB	
Tortula vahliana (Schultz) Mont.	Rozetsterretje		3192	TORTUVAH	<d	
Trematodon Michx.	Langhalsmos		3070	TREMA - SP		
Trematodon ambiguus (Hedw.) Hornsch.	Langhalsmos		3071	TREMAAMB	GE	
Trichostomum Bruch	Haartandmos		3072	TRICS - SP		
Trichostomum crispulum Bruch	Gekapt haartandmos		3073	TRICSCRI	BE	
Ulota D.Mohr	Kroesmos		3074	ULOTA - SP		
Ulota bruchii Brid.	Knotskroesmos		3075	ULOTABRU	TNB	

<i>Ulota coarctata</i> (P.Beauv.) Hammar	Stijf kroesmos		3076	ULOTACOA	GE	
<i>Ulota crispa</i> (Hedw.) Brid.	Trompetkroesmos		3077	ULOTACRI	TNB	
<i>Ulota drummondii</i> (Hook. & Grev.) Brid.	Kruipend kroesmos		3241	ULOTADRU	GE	
<i>Ulota phyllantha</i> Brid.	Broedkroesmos		3078	ULOTAPHY	TNB	
<i>Warnstorfia</i> Loeske	Sikkelmos		3275	WARNS - SP		
<i>Warnstorfia exannulata</i> (Schimp.) Loeske	Geveerd sikkelmos		2704	WARNSEXA	KW	
<i>Warnstorfia fluitans</i> (Hedw.) Loeske	Vensikkelmos		2705	WARNSFLU	TNB	
<i>Weissia</i> Hedw.	Paremos		3079	WEISS - SP		
<i>Weissia brachycarpa</i> (Nees & Hornsch.) Jur.	Gewoon vliesjesmos		2785	WEISSBRA	KW	
<i>Weissia controversa</i> Hedw.	Gewoon paremos	27	3182	WEISSCSL	KW	incl. W. fallax (<i>Weissia controversa</i> + fallax)
<i>Weissia controversa</i> var. <i>controversa</i>		27	3080	WEISSC; 0		(<i>Weissia controversa</i> s.s.)
<i>Weissia controversa</i> var. <i>crispata</i> (Nees & Hornsch.) Nyholm		27	3197	WEISSC; R		(<i>Weissia fallax</i>)
<i>Weissia longifolia</i> Mitt.	Kogeltjesmos		3082	WEISSLON	TNB	
<i>Weissia rostellata</i> (Brid.) Lindb.	Dwergparemos		3083	WEISSROS	KW	
<i>Weissia squarrosa</i> (Nees & Hornsch.) Müll.Hal.	Vertakt vliesjesmos		3125	WEISSSQU	VN	
<i>Zygodon</i> Hook. & Taylor	Iepenmos		3085	ZYGOD - SP		
<i>Zygodon conoideus</i> (Dicks.) Hook. & Taylor	Staafjesiepenmos		3086	ZYGODCON	TNB	
<i>Zygodon dentatus</i> (Limpr.) Kartt.	Getand iepenmos	5	3297	ZYGODDEN	>	
<i>Zygodon rupestris</i> Schimp.	Parkiepenmos	25	3088	ZYGODRUP	TNB	(<i>Zygodon viridissimus</i> var. <i>rupestris</i>)
<i>Zygodon viridissimus</i> (Dicks.) Brid.	Echt iepenmos	25	3298	ZYGODVSS	TNB	excl. Z. rupestris
<i>Zygodon viridissimus</i> var. <i>stirtonii</i> (Schimp.) I.Hagen			3089	ZYGODV; S		
<i>Zygodon viridissimus</i> var. <i>viridissimus</i>			3090	ZYGODV; V		
<i>Anastrophyllum</i> (Spruce) Steph.	Kielmos		3491	ANAST - SP		
<i>Anastrophyllum minutum</i> (Schreb.) R.M.Schust.	Kielmos		3492	ANASTMIN	KW	
<i>Aneura</i> Dumort.	Vetmos		3300	ANEUR - SP		
<i>Aneura pinguis</i> (L.) Dumort.	Echt vetmos		3301	ANEURPIN	TNB	
<i>Barbilophozia</i> Loeske	Tandmos		3306	BARBI - SP		
<i>Barbilophozia attenuata</i> (Mart.) Loeske	Steil tandmos		3307	BARBIATT	KW	
<i>Barbilophozia barbata</i> (Schreb.) Loeske	Glanzend tandmos		3308	BARBIBAR	TNB	

Barbilophozia floerkei (F.Weber & D.Mohr) Loeske	Spits tandmos		3309	BARBIFLO	GE	
Barbilophozia hatcheri (A.Evans) Loeske	Gestekeld tandmos		3310	BARBIHAT	BE	
Barbilophozia kunzeana (Huebener) Müll.Frib.	Kaal tandmos		3311	BARBIKUN	KW	
Bazzania Gray	Zweepmos		3313	BAZZA - SP		
Bazzania trilobata (L.) Gray	Groot zweepmos		3314	BAZZATRI	EB	
Blasia L.	Flesjesmos		3315	BLASI - SP		
Blasia pusilla L.	Flesjesmos		3316	BLASIPUS	TNB	
Calypogeia Raddi	Buidelmos		3319	CALYP - SP		
Calypogeia arguta Mont. & Nees	Scheef buidelmos		3320	CALYPARG	TNB	
Calypogeia azurea Stotler & Crotz	Blauw buidelmos		3325	CALYPAZU	GE	
Calypogeia fissa (L.) Raddi	Moerasbuidelmos		3321	CALYPFIS	TNB	
Calypogeia integristipula Steph.	Langbladig buidelmos		3323	CALYPINT	TNB	
Calypogeia muelleriana (Schiffn.) Müll.Frib.	Gaaf buidelmos		3322	CALYPMUE	TNB	
Calypogeia neesiana (C.Massal. & Carestia) Müll.Frib.	Bergbuidelmos		3527	CALYPNEE	d	
Calypogeia sphagnicola (Arnell & J.Perss.) Warnst & Loeske.	Veenbuidelmos		3324	CALYPSPH	KW	
Cephalozia (Dumort.) Dumort.	Maanmos		3326	CEPIA - SP		
Cephalozia bicuspidata (L.) Dumort.	Gewoon maanmos		3327	CEPIABIC	TNB	
Cephalozia catenulata (Huebener) Lindb.	Donker maanmos	1	3528	CEPIACAT	d	
Cephalozia connivens (Dicks.) Lindb.	Glanzend maanmos		3330	CEPIACON	TNB	
Cephalozia lunulifolia (Dumort.) Dumort.	Echt maanmos		3331	CEPIALUN	GE	
Cephalozia macrostachya Kaal.	Aarmaanmos		3332	CEPIAMAC	TNB	
Cephalozia pleniceps (Austin) Lindb.	Wortelmaanmos		3333	CEPIAPLE	<	
Cephaloziella (Spruce) Schiffn.	Draadmos		3334	CEPLA - SP		
Cephaloziella baumgartneri Schiffn.	Kalkdraadmos		3507	CEPLABAU	GE	
Cephaloziella divaricata (Sm.) Schiffn.	Gewoon draadmos		3335	CEPLADIV	TNB	
Cephaloziella elachista (Gottsche & Rabenh.) Schiffn.	Fijn draadmos		3336	CEPLAELA	BE	
Cephaloziella hampeana (Nees) Schiffn.	Grof draadmos		3337	CEPLAHAM	TNB	
Cephaloziella rubella (Nees) Warnst.	Rood draadmos		3338	CEPLARUB	TNB	
Cephaloziella spinigera (Lindb.) Warnst.	Veendraadmos		3513	CEPLASPI	GE	
Cephaloziella stellulifera (Spruce) Schiffn.	Greppeldraadmos		3504	CEPLASTE	TNB	
Chiloscyphus Corda	Lippenmos		3339	CHILO - SP		

Chiloscyphus polyanthos (L.) Corda	Lippenmos		3525	CHILOPSL	TNB	incl. C. pallescens
Cladopodiella H.Buch	Stompmos		3343	CLADP - SP		
Cladopodiella fluitans (Nees) H.Buch	IJl stompmos		3344	CLADPFLU	KW	
Cladopodiella francisci (Hook.) Jørg.	Dicht stompmos		3345	CLADPFRA	TNB	
Cololejeunea (Spruce) Schiffn.	Wratjesmos		3511	COLOL - SP		
Cololejeunea minutissima (Sm.) Schiffn.	Dwergwratjesmos		3512	COLOLMIN	GE	
Conocephalum Hill	Kegelmos		3346	CONOC - SP		
Conocephalum conicum (L.) Dumort.	Kegelmos		3347	CONOCCON	TNB	
Diplophyllum (Dumort.) Dumort.	Zaagmos		3348	DIPLP - SP		
Diplophyllum albicans (L.) Dumort.	Nerfleversmos		3349	DIPLPALB	TNB	
Diplophyllum obtusifolium (Hook.) Dumort.	Stomp zaagmos		3350	DIPLPOBT	TNB	
Fossombronia Raddi	Goudkorrelmos		3352	FOSSO - SP		
Fossombronia fimbriata Paton	Franjegoudkorrelmos		3524	FOSSOFIM	d	
Fossombronia foveolata Lindb.	Grof goudkorrelmos		3354	FOSSOF0V	TNB	
Fossombronia incurva Lindb.	Kropgoudkorrelmos		3355	FOSSOINC	TNB	
Fossombronia pusilla (L.) Nees	Klein goudkorrelmos		3356	FOSSOPUS	TNB	
Fossombronia wondraczekii (Corda) Lindb.	Gestekeld goudkorrelmos		3357	FOSSOW0N	TNB	
Frullania Raddi	Roestmos		3358	FRULL - SP		
Frullania dilatata (L.) Dumort.	Helmroestmos		3359	FRULLDIL	TNB	
Frullania fragilifolia (Taylor) Gottsche, Lindenb. & Nees	Bros roestmos		3508	FRULLFRA	GE	
Frullania tamarisci (L.) Dumort.	Flesjesroestmos		3360	FRULLTAM	BE	
Gymnocolea (Dumort.) Dumort.	Broedkelkje		3363	GYMNC - SP		
Gymnocolea inflata (Huds.) Dumort.	Broedkelkje		3364	GYMNCINF	TNB	
Haplomitrium Nees	Mijtermos		3365	HAPLO - SP		
Haplomitrium hookeri (Sm.) Nees	Mijtermos		3366	HAPLOH00	GE	
Jungermannia L.	Oortjesmos		3369	JUNGE - SP		
Jungermannia caespiticia Lindenb.	Klein oortjesmos		3370	JUNGECAE	GE	
Jungermannia gracillima Sm.	Lichtrandmos		3371	JUNGEGRA	TNB	
Jungermannia hyalina Lyell	Rood oortjesmos		3372	JUNGEHYA	KW	
Kurzia G.Martens	Spinragmos		3373	KURZI - SP		
Kurzia pauciflora (Dicks.) Grolle	Gewoon spinragmos		3374	KURZIPAU	TNB	

Kurzia sylvatica (A.Evans) Grolle	Bosspinragmos		3375	KURZISYL	TNB	
Leiocolea (Müll.Frib.) H.Buch	Gladkelkje		3376	LEIOC-SP		
Leiocolea badensis (Gottsche) Jørg.	Bol gladkelkje		3377	LEIOCBAD	GE	
Leiocolea bantriensis (Hook.) Jørg.	Klein gladkelkje		3378	LEIOCBAN	BE	incl. L. alpestris
Lejeunea Libert	Tuitmos		3379	LEJEU-SP		
Lejeunea cavifolia (Ehrh.) Lindb.	Gewoon tuitmos		3380	LEJEUCAV	GE	
Lepidozia (Dumort.) Dumort.	Neptunusmos		3381	LEPIZ-SP		
Lepidozia reptans (L.) Dumort.	Neptunusmos		3382	LEPIZREP	TNB	
Lophocolea Dumort.	Kantmos		3383	LOPHC-SP		
Lophocolea bidentata (L.) Dumort.	Gewoon kantmos		3384	LOPHCBID	TNB	
Lophocolea heterophylla (Schräd.) Dumort.	Gedrongen kantmos		3387	LOPHCHET	TNB	
Lophocolea minor Nees	Klein kantmos		3388	LOPHCMIN	KW	
Lophocolea semiteres (Lehm.) Mitt.	Gaaf kantmos		3519	LOPHCSEM	neofyt	
Lophozia (Dumort.) Dumort.	Trapmos		3389	LOPHZ-SP		
Lophozia bicrenata (Hoffm.) Dumort.	Cederhoutmos		3368	LOPHZBIC	KW	
Lophozia capitata (Hook.) Macoun	Violet trapmos		3390	LOPHZCAP	TNB	
Lophozia excisa (Dicks.) Dumort.	Duintrapmos		3391	LOPHZEXC	TNB	
Lophozia grandiretis (Kaal.) Schiffn.	Grootcellig trapmos		3516	LOPHZGRA	VN	
Lophozia incisa (Schräd.) Dumort.	Getand trapmos		3393	LOPHZINC	BE	
Lophozia perssonii H.Buch & S.W.Arnell	Kalktrapmos		3395	LOPHZPER	GE	
Lophozia ventricosa (Dicks.) Dumort.	Gewoon trapmos		3396	LOPHZVEN	TNB	
Lunularia Adans.	Halvemaantjesmos		3400	LUNUL-SP		
Lunularia cruciata (L.) Lindb.	Halvemaantjesmos		3401	LUNULCRU	TNB	
Marchantia L.	Parapluutjesmos		3402	MARCH-SP		
Marchantia polymorpha L.	Parapluutjesmos		3403	MARCHPOL	TNB	
Marsupella Dumort.	Vetkelkje		3404	MARSU-SP		
Marsupella emarginata (Ehrh.) Dumort.	Gewoon vetkelkje		3405	MARSUEMA	EB	
Marsupella funckii (F.Weber & D.Mohr) Dumort.	Tenger vetkelkje		3406	MARSUFUN	(VN)	
Metzgeria Raddi	Boomvorkje		3407	METZG-SP		
Metzgeria conjugata Lindb.	Breed boomvorkje		3408	METZGCON	<	
Metzgeria fruticulosa (Dicks.) A.Evans	Blauw boomvorkje		3409	METZGFRU	GE	

Metzgeria furcata (L.) Dumort.	Bleek boomvorkje		3410	METZGFUR	TNB	
Metzgeria temperata Kuwah.	Ruig boomvorkje		3509	METZGTEM	d	
Microlejeunea (Spruce) Schiffn.	Tuitmos		3412	MICRL - SP		
Microlejeunea ulicina (Taylor) A.Evans	Klein tuitmos		3413	MICRLULI	BE	
Moerckia Gottsche	Kraalmos		3414	MOERC - SP		
Moerckia hibernica (Hook.) Gottsche	Kraalmos		3415	MOERCHIB	EB	
Mylia Gray	Kelkjesmos		3416	MYLIA - SP		
Mylia anomala (Hook.) Gray	Hoogveenlevermos		3417	MYLIAANO	KW	
Nardia Gray	Vleugelmos		3418	NARDI - SP		
Nardia geoscyphus (De Not.) Lindb.	Klein vleugelmos		3419	NARDIGEO	KW	
Nardia insecta Lindb.	Gedeeld vleugelmos		3514	NARDIINS	d	
Nardia scalaris Gray	Echt vleugelmos		3420	NARDISCA	KW	
Nowellia Mitt.	Krulbladmos		3421	NOWEL - SP		
Nowellia curvifolia (Dicks.) Mitt.	Krulbladmos		3422	NOWELCUR	GE	
Odontoschisma (Dumort.) Dumort.	Dubbeltjesmos		3423	ODONS - SP		
Odontoschisma denudatum (Mart.) Dumort.	Zanddubbeltjesmos		3424	ODONSDEN	KW	
Odontoschisma sphagni (Dicks.) Dumort.	Veendubbeltjesmos		3425	ODONSSPH	KW	
Pallavicinia Gray	Elzenmos		3427	PALLA - SP		
Pallavicinia lyellii (Hook.) Carruth.	Elzenmos		3428	PALLALYE	TNB	
Pellia Raddi	Plakkaatmos		3429	PELLI - SP		
Pellia endiviifolia (Dicks.) Dumort.	Gekroesd plakkaatmos		3430	PELLIEND	TNB	
Pellia epiphylla (L.) Corda	Gewoon plakkaatmos		3431	PELLIEPI	TNB	
Pellia neesiana (Gottsche) Limpr.	Moerasplakkaatmos		3432	PELLINEE	TNB	
Plagiochila (Dumort.) Dumort.	Varentjesmos		3437	PLAGC - SP		
Plagiochila asplenoides (L.) Dumort.	Groot varentjesmos		3438	PLAGCASP	BE	
Plagiochila porelloides (Nees) Lindenb.	Klein varentjesmos		3439	PLAGCPOR	KW	
Porella L.	Pelsmos		3441	POREL - SP		
Porella arboris-vitae (With.) Grolle	Getand pelsmos		3442	PORELARB	<d	
Porella pinnata L.	Smal pelsmos		3520	POREL PIN	d	
Porella platyphylla (L.) Pfeiff.	Gewoon pelsmos		3444	PORELPLA	BE	
Preissia Corda	Vierkantmos		3445	PREIS - SP		

Preissia quadrata (Scop.) Nees	Vierkantsmos		3446	PREISQUA	BE	
Ptilidium Nees	Franjemos		3447	PTILD - SP		
Ptilidium ciliare (L.) Hampe	Heidefranjemos		3448	PTILDCIL	TNB	
Ptilidium pulcherrimum (Weber) Vainio	Boomfranjemos		3449	PTILDPUL	TNB	
Radula Dumort.	Schijfjesmos		3450	RADUL - SP		
Radula complanata (L.) Dumort.	Gewoon schijfjesmos		3451	RADULCOM	TNB	
Reboulia Raddi	Schermllevermos		3452	REBOU - SP		
Reboulia hemisphaerica (L.) Raddi	Schermllevermos		3453	REBOUHEM	GE	
Riccardia Gray	Moerasvorkje		3454	RICCA - SP		
Riccardia chamedryfolia (With.) Grolle	Gewoon moerasvorkje		3455	RICCACHA	TNB	
Riccardia incurvata Lindb.	Hol moerasvorkje		3456	RICCAINC	TNB	
Riccardia latifrons (Lindb.) Lindb.	Breed moerasvorkje		3457	RICCALAT	EB	
Riccardia multifida (L.) Gray	Gevind moerasvorkje		3458	RICCAMUL	BE	
Riccia L.	Landvorkje		3460	RICCI - SP		
Riccia beyrichiana Lehm.	Dik landvorkje		3461	RICCIBEY	TNB	
Riccia bifurca Hoffm.	Gevoord landvorkje		3462	RICCIBIF	TNB	
Riccia canaliculata Hoffm.	Smal watervorkje		3463	RICCICAN	TNB	
Riccia cavernosa Hoffm.	Sponswatervorkje		3464	RICCICAV	TNB	
Riccia crozalsii Levier	Blauw landvorkje		3510	RICCICRO	GE	
Riccia fluitans L.	Gewoon watervorkje		3468	RICCIFLU	TNB	incl. R. rhenana
Riccia glauca L.	Gewoon landvorkje		3471	RICCIGLA	TNB	
Riccia huebeneriana Lindenb.	Gedeeld watervorkje		3472	RICCIHUE	TNB	
Riccia sorocarpa Bisch.	Klein landvorkje		3474	RICCISOR	TNB	
Riccia subbifurca Croz.	Violet landvorkje		3475	RICCISUB	TNB	
Riccia warnstorffii Warnst.	Smal landvorkje		3476	RICCIWAR	GE	
Ricciocarpos Corda	Kroosmos		3477	RICCO - SP		
Ricciocarpos natans (L.) Corda	Kroosmos		3478	RICCONAT	TNB	
Scapania (Dumort.) Dumort.	Schoffelmos		3479	SCAPA - SP		
Scapania compacta (Roth) Dumort.	Gedrongen schoffelmos		3480	SCAPACOM	BE	
Scapania curta (Mart.) Dumort.	Klein schoffelmos		3481	SCAPACUR	BE	
Scapania gracilis Lindb.	Gedoornd schoffelmos		3517	SCAPAGRA	d	

Scapania irrigua (Nees) Nees	Zandschoffemos		3482	SCAPAIRR	KW	
Scapania lingulata H.Buch	Tongschoffemos		3518	SCAPALIN	d	
Scapania nemorea (L.) Grolle	Bosschoffemos		3483	SCAPANEM	KW	
Scapania undulata (L.) Dumort.	Beekschoffemos		3484	SCAPAUND	GE	
Sphaerocarpos Boehm.	Blaasjesmos		3487	SPHAE - SP		
Sphaerocarpos michelii Bellardi	Gestekeld blaasjesmos		3488	SPHAEMIC	GE	
Sphaerocarpos texanus Austin	Gerand blaasjesmos		3489	SPHAETEX	TNB	
Targionia L.	Wiggemos		3493	TARGI - SP		
Targionia hypophylla L.	Wiggemos		3494	TARGIHYP	<	
Trichocolea Dumort.	Wolmos		3495	TRICC - SP		
Trichocolea tomentella (Ehrh.) Dumort.	Wolmos		3496	TRICCTOM	BE	
Tritomaria Loeske	Gootmos		3497	TRITO - SP		
Tritomaria exsectiformis (Breidl.) Loeske	Gewoon gootmos		3499	TRITOEXF	BE	
Tritomaria quinquedentata (Huds.) H.Buch	Groot gootmos		3526	TRITOQUI	d	
Anthoceros L.	Hauwmos		3302	ANTHC - SP		
Anthoceros agrestis Paton	Gewoon hauwmos		3303	ANTHCAGR	TNB	
Anthoceros caucasicus Steph.	Gestekeld hauwmos		3522	ANTHCCAU	GE	
Anthoceros punctatus L.	Zwart hauwmos		3523	ANTHCPSS	BE	excl. A. agrestis
Phaeoceros Prosk.	Hauwmos		3433	PHAE0 - SP		
Phaeoceros carolinianus (Michx.) Prosk.	Geel hauwmos		3436	PHAE0CAR	KW	

**Bryologische en Lichenologische Werkgroep
van de
Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging**

www.blwg.nl

Voorzitter

Peter Hovenkamp, Eiberoord 3, 2317 XL Leiden
071-5212345; hovenkamp@nhn.leidenuniv.nl

Secretaris

Dick Kerkhof, Buitenstad 67, 4132 AB Vianen
0347-374023; dkerkhof@xs4all.nl

Penningmeester en ledenadministratie

Marleen Smulders, Looierstraat 40, 5684 ZN Best
0499-390298; msmulders@hccnet.nl

Excursieregelaar

André Aptroot, G.v.d.Veenstraat 107, 3762 XK Soest
035-6027417; andreaptroot@wanadoo.nl

Redacteur Lindbergia

Heinjo During, Vijverlaan 14, 3971 HK Driebergen
0343-520013; h.j.during@bio.uu.nl

Redacteur Buxbaumiella

Rienk-Jan Bijlsma, Talingstraat 42, 6921 WE Duiven
0316-264755; rj.bijlsma@planet.nl

Beheer databank mossen en website

Laurens Sparrius, Vrijheidslaan 27, 2806 KE Gouda
0182-538761; sparrius@blwg.nl

Wetenschappelijke commissie Nederlandse mossen

Heinjo During, Henk Siebel en Huub van Melick

Reviseurs project zeer zeldzame mossen

Zie www.blwg.nl

Lidmaatschap en uitgaven van de BLWG

Lidmaatschap (incl. Buxbaumiella)

Leden KNNV in Nederland € 15,-- per jaar

Leden in het buitenland en niet-leden KNNV € 20,-- per jaar

Abonnement Lindbergia

Per jaargang € 37,50

Boeken en andere uitgaven

Rob Gradstein en Huub van Melick: De Nederlandse Levermossen en
Hauwmossen € 26,10

Ad Bouman: De Nederlandse Veenmossen € 17,--

Passie voor mossen € 5,-- (sterk afgeprijsd)

Onderzoekspakket Korstmossen en Ammoniak € 4,95

Buxbaumia en Buxbaumiella

Losse nrs Buxbaumia € 1,-- (niet-leden € 2,--)

Losse nrs Buxbaumiella € 2,-- (niet-leden € 4,--)

Buxbaumiella 50.2 (Standaardlijst mossen) € 2,-- (niet-leden € 4,--)

Buxbaumiella 54 (Rode Lijst mossen) € 2,-- (niet-leden € 4,--)

Buxbaumiella 61 (Nederlandse naamlijst) € 2,-- (niet-leden € 4,--)

Index Buxbaumia € 2,--

Index Buxbaumiella 1-25 € 2,--

Bij aankoop van 5 of meer nummers van Buxbaumiella (m.u.v. laatste 2 jaargangen): per nummer € 1,--; maximaal bedrag voor alle jaargangen € 50,-- (nr. 1 t/m 7 + 10 zijn uitverkocht en verder zo lang de voorraad strekt).

Alle bedragen zijn exclusief verzendkosten.

U kunt bestellen bij de penningmeester

Marleen Smulders, Looierstraat 40, 5684 ZN Best

tel 0499-390298; e-mail: msmulders@hccnet.nl.

Betalen kunt u per accept-giro, die u samen met de bestelling ontvangt.

Inhoud

De Mossentabel van Huib de Miranda (1936)	2
B.O. van Zanten	
<i>Didymodon cordatus</i> Jur. (Rotsdubbeltandmos) nieuw voor Nederland	18
Ph. Sollman	
<i>Funaria pulchella</i> H. Philib. (Gaaf krulmos) nieuw voor Nederland.....	21
H.M.H. van Melick	
Veranderingen in de Standaardlijst van de Nederlandse blad-, lever- en hauwmossen (2005).....	26
H.N. Siebel, H.J. During & H.M.H. van Melick	